

***Statenstuk* 2007-297**

**Voorjaarsnota 2007 PLUS (inclusief 8e wijziging van de
Begroting 2007)**

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie op 27 juni 2007
- provinciale staten op 4 juli 2007
- fatale beslisdatum: 4 juli 2007

Voorgestelde status: **B-stuk**

Behandeld door de heer E. Bos, telefoonnummer (0592) 36 55 16, e-mail e.bos@drenthe.nl

Portefeuillehouder: de heer H.P.K.M. Looman

Inleiding

Voor u ligt de Voorjaarsnota 2007 PLUS. Deze Voorjaarsnota PLUS is het vervolg op de "beleidsarme" Voorjaarsnota 2007 die u bij een eerdere gelegenheid ter bespreking is toegezonden. De Voorjaarsnota 2007 PLUS bevat voorstellen voor prioriteiten voor de Begroting 2008. De formulering van de prioriteiten voor de Begroting 2008 hebben wij ingestoken als de eerste jaarschijf van de concretisering van het Collegeprogramma 2007-2011 Kiezen voor de kracht van Drenthe.

Bij de uitwerking van de Voorjaarsnota 2007 PLUS heeft het college gekozen voor een benadering waarbij een aantal zaken meer centraal staat dan voorheen het geval was. Zo zijn wij van mening dat in de provinciale uitgavenontwikkeling op een verantwoorde wijze meer dynamiek mogelijk is.

Daarnaast gaan wij ook uit van het meer dan voorheen zoeken naar partners voor het provinciale beleid. En in de uitvoering zullen uitgewerkte plannen vooraf moeten gaan aan de daadwerkelijke uitgaven. Dit maakt een scherpe allocatie mogelijk, waarbij met de beschikbare middelen zoveel mogelijk wordt bereikt en waarbij zo min mogelijk geld "blijft liggen".

De Voorjaarsnota 2007 PLUS wordt nu aan uw staten voorgelegd, opdat u aan de hand van een bespreking van de Voorjaarsnota 2007 PLUS zo goed mogelijk voorbereid invulling kunt geven aan uw kaderstellende rol in het kader van de (financiële) jaarcyclus.

Advies

1. De Voorjaarsnota 2007 PLUS vaststellen en daarmee:
 - a. instemmen met de voorgestelde prioriteiten en daarmee het inhoudelijke kader te stellen voor de Begroting 2008;
 - b. instemmen met de wijze waarop in financiële dekking van de prioriteiten is voorzien;
 - c. instemmen met de genoemde technische uitgangspunten voor de Begroting 2008.
2. Een Stimuleringsfonds Drentse projecten instellen ten behoeve van diverse prioriteiten met een cofinancieringscomponent, voor 2007 te voeden ten laste van de resterende ruimte over 2007.
3. Als onderdeel van het dekkingsplan in de Voorjaarsnota 2007 PLUS besluiten tot opheffing van de reserves Kunstwerken en de reserve BTW-compensatiefonds per 1 januari 2008.
4. Voor de honorering van de beleidsvoorstellen uitgaan van een tijdshorizon van één jaar en de komende collegeperiode jaarlijks opnieuw een integrale afweging laten plaatsvinden op basis van de actuele financiële situatie.
5. De voorstellen voor het jaar 2007 financieel afhandelen door middel van vaststelling van de 8e wijziging van de Begroting 2007 en de financiële gevolgen voor 2008 en latere jaren meenemen in de Begroting 2008.
6. De 8e wijziging van de Begroting 2007 vaststellen.

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

Kaderstelling door uw staten voor de Begroting 2008, op basis van een voorbereiding door het college vanuit het Collegeprogramma 2007-2011 Kiezen voor de kracht van Drenthe.

Argumenten

1. *De Voorjaarsnota 2007 PLUS bevat een integraal afgewogen kader voor de Begroting 2008, met een degelijke financiële dekking binnen een adequaat financieel beleid.*

De Voorjaarsnota PLUS betreft een aanvulling op de Voorjaarsnota 2007, waarin het financieel perspectief voor de collegeperiode 2007-2011 is geschetst en beleidsvoorstellen zijn geïnventariseerd die ter afweging overgelaten zijn aan het nieuwe college en uw staten. Deze beleidsvoorstellen zijn eveneens opgenomen in de Voorjaarsnota PLUS. Deze Voorjaarsnota PLUS bevat enerzijds voorstellen voor de beleidsmatige invulling van de financiële ruimte en anderzijds voorstellen voor de financiële kaderstelling voor de Begroting 2008. De voorstellen in de Voorjaarsnota 2007 PLUS zijn geformuleerd op basis van het Collegeprogramma 2007-2011 Kiezen voor de kracht van Drenthe en als uitwerking daarvan te beschouwen als de prioriteiten van het beleid voor de komende collegeperiode.
2. *Voor prioriteiten waarbij sprake is van een grote mate van cofinanciering heeft het de voorkeur, te werken met een Stimuleringsfonds Drentse projecten.*

Om tot een evenwichtige (meerjarenbegroting) begroting te komen wordt er een aantal voorstellen gedaan. Meest in het oog springende is ongetwijfeld het instellen van een Stimuleringsfonds Drentse projecten, voor onder meer projecten die een gebiedsgericht karakter hebben en waarmee cofinanciering gemoeid is. In 2007 wordt ten laste van de vrije beleidsruimte € 17 miljoen aan dit fonds gedoteerd. In 2008 zal € 3 miljoen worden gedoteerd. Er zullen de komende collegeperiode op verschillende terreinen voorstellen worden uitgewerkt die bedoeld zijn om als cofinanciering voor Europese programma's te dienen of als bijdrage aan grootschalige projecten om zodoende financiering mogelijk te maken. Deze ambities staan vermeld onder de diverse programma's. Vanwege de gebiedsgerichte aanpak en het samenbrengen van verschillende ambities op de diverse beleidsterreinen, worden de intensiveringen integraal gewogen. De komende periode zullen concreet uitgewerkte voorstellen worden gedaan op het gebied van:

 - kansen voor Onderwijs: kwaliteitsslag basisonderwijs Drenthe
 - uitwerking klimaat en energiebeleid
 - samenhang aanbrengen tussen noordelijke en interregionale activiteiten en programma's
 - optimaal gebruikmaken van Europese programma's voor interregionale activiteiten en programma's
 - structuurverstrekking recreatie en toerisme
 - structuurversterking land- en tuinbouw
 - regiopark stedelijk netwerk Groningen Assen
 - attractieve steden
 - aankoop gronden Low Frequency Array (LOFAR)

De mogelijkheid bestaat het nog vrij besteedbare restant van de algemene reserve in te zetten voor dotatie aan de voorgestelde reserve.
3. *De reserves Kunstwerken en BTW-compensatiefonds kunnen worden opgeheven; de overige reserves kunnen onderwerp zijn van een nadere doorlichting.*

Voorgesteld wordt de genoemde reserves per 1 januari 2008 op te heffen als onderdeel van het dekkingsplan in de Voorjaarsnota 2007 PLUS. Ook de jaarlijkse dotatie aan de reserve Kunstwerken wordt met ingang van 2008 gestaakt. Het uitgangspunt hierachter is het principe dat kosten worden toegerekend aan het tijdvak waarin ook het nut wordt ervaren van het gebruik.

De komende periode zal gebruikt worden om alle overige reserves onder de loep te nemen; daarbij is ook de huidige praktijk onderwerp van discussie, lasten over de jaren te egaliseren via bestemmingsreserves. Dit onderwerp zal worden uitgewerkt als onderdeel voor de kaderstelling door uw staten door middel van de Voorjaarsnota 2008.

4. *Honorering van de beleidsvoorstellen met tijdshorizon van één jaar en de komende collegeperiode jaarlijks opnieuw een integrale afweging te laten plaatsvinden op basis van de actuele financiële situatie, levert de noodzakelijke flexibiliteit op voor adequate allocatie in de komende bestuursperiode.*

Een belangrijk uitgangspunt voor de stijl en de werkwijze van het nieuwe college bestaat uit het werken met flexibiliteit en dynamiek. Bij deze werkwijze past het uitgaan van een jaarlijkse integrale afweging, waarbij voorstellen gehonoreerd worden voor één jaar, waarbij de bedragen voor de volgende jaren hooguit richtinggevend zijn. Alle gehonoreerde wensen worden het volgend jaar weer geconfronteerd met de dan actuele financiële situatie en de dan actuele beleidswensen. Binnen deze werkwijze past ook, dat het provinciaal bestuur geen nieuwe structurele subsidierelaties aangaat. Daarbij is ook het risico aan de orde dat door meerjarig eenzelfde subsidie te verstrekken, de provincie verwachtingen wekt ten aanzien van de verdere toekomst. Concreet betekent dit dat feitelijk alleen nog middelen worden gehonoreerd voor subsidies als die een projectmatig karakter hebben.

5. *Door de voorstellen voor het jaar 2007 financieel af te handelen door middel van een begrotingswijziging voor de jaarschijf 2007 die gelijktijdig met de Voorjaarsnota 2007 PLUS aan uw staten wordt voorgelegd en de overige financiële gevolgen mee te nemen in de Begroting 2008, blijft de kaderstelling als geheel in beeld en in procedure.*

De Voorjaarsnota 2007 PLUS is basis voor de kaderstelling door uw staten voor de Begroting 2008. Een aantal voorstellen in de Voorjaarsnota 2007 PLUS heeft echter al in 2007 financiële gevolgen. Daarvoor is een wijziging van de Begroting 2007 noodzakelijk. De meerjarige doorwerking van deze voorstellen wordt niet in de wijziging meegenomen, maar in de Begroting 2008.

6. *Vaststelling van de 8e wijziging van de Begroting 2007 geeft gedeeltelijk uitwerking aan beslispunt nummer 5.*

Uitvoering

Tijdsplanning

N.v.t.

Financiën

Zie Voorjaarsnota 2007 PLUS en de 8e wijziging van de Begroting 2007.

Monitoring en evaluatie

Monitoring en evaluatie vinden plaats op de gebruikelijke wijze via de bestuursrapportages en de Jaarstukken 2007.

Extern betrokkenen

N.v.t.

Communicatie

N.v.t.

Bijlagen

1. Voorjaarsnota 2007 PLUS.
2. Recapitulatie 8e wijziging Begroting 2007 per programmaonderdeel.

Ter inzage in de leeskamer

N.v.t.

Assen, 20 juni 2007

Kenmerk: 24/5.14/2007007843

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter

K. de Vries, secretaris

gm/coll.

Voor nadere toelichting wordt verwezen naar de Voorjaarsnota 2007 PLUS en de 8e wijziging van de Begroting 2007.

Recapitulatie 8e wijziging begroting 2007 per programmaonderdeel

Programmaonderdeel	2007	2008	2009	2010
30501 Algemene baten en lasten/onvoorzien	-22.844.461	-177.052	-183.178	-189.494
30601 Saldo kostenplaatsen	4.168.000			
30801 Mutaties reserves	17.000.000			
31101 Gedeputeerde staten	312.000			
35003 Milieubeleidsplanning	50.000			
35004 Milieucommunicatie	4.383	4.543	4.670	4.801
35202 Bodemsanering				
35208 Bescherming grondwater voor drinkwatervoorziening	500.000			
35215 Procesbewaking bodembeleid	25.000			
35501 Beleidsontwikkeling vergunningverlening	50.000			
36208 Groene instellingen	8.228	8.528	8.766	9.011
36209 Natuur, Bos en Landschap	93.000			
38802 Opgroeien	273	283	291	299
38503 Wonen en leefomgeving	376.646	4.815	4.952	5.090
38408 Participatie	52.611	49.990	51.761	53.589
38306 Beeldkwaliteit	2.936	3.043	3.129	3.217
38307 Informatiekanalen (archieven en musea)	34.698	36.083	37.221	38.393
38308 Onvoltooid verleden tijd/taligheden	14.202	14.738	15.167	15.607
38309 Het grote publiek	119.138	20.471	21.695	22.966
38409 Informatiekanalen (bibliotheken en regionale omroep)	33.346	34.558	35.526	36.521
	0	0	0	0

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 20 juni 2007, kenmerk 24/5.14/2007007843;

BESLUITEN:

- I. de Voorjaarsnota 2007 PLUS vast te stellen en daarmee:
 - a. in te stemmen met de voorgestelde prioriteiten en daarmee het inhoudelijke kader te stellen voor de Begroting 2008;
 - b. in te stemmen met de wijze waarop in financiële dekking van de prioriteiten is voorzien;
 - c. in te stemmen met de genoemde technische uitgangspunten voor de Begroting 2008;
- II. een Stimuleringsfonds Drentse projecten in te stellen ten behoeve van diverse prioriteiten met een cofinancieringscomponent, voor 2007 te voeden ten laste van de resterende ruimte over 2007;
- III. als onderdeel van het dekkingsplan in de Voorjaarsnota 2007 PLUS te besluiten tot opheffing van de reserves Kunstwerken en de reserve BTW-compensatiefonds per 1 januari 2008;
- IV. voor de honorering van de beleidsvoorstellen uit te gaan van een tijdshorizon van één jaar en de komende collegeperiode jaarlijks opnieuw een integrale afweging te laten plaatsvinden op basis van de actuele financiële situatie;
- V. de voorstellen voor het jaar 2007 financieel af te handelen door middel van vaststelling van de 8e wijziging van de Begroting 2007 en de financiële gevolgen voor 2008 en latere jaren mee te nemen in de Begroting 2008;
- VI. de bijgevoegde 8e wijziging van de Begroting 2007 vast te stellen.

Assen, 4 juli 2007

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

gm/coll.

Programmanummer	1.1
Naam programma	Bestuurlijke aangelegenheden
Programmaonderdeel	31101
Omschrijving programmaonderdeel	Gedeputeerde staten
Portefeuillehouder(s)	de heren H. Baas en A.L. ter Beek
Groep	SG Bestuurs-, Juridische en Concernzaken

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	2.338.990	2.444.068	2.509.605	2.567.070
Totaal baten	12.000	12.000	12.000	12.000
Totaal saldo	2.326.990	2.432.068	2.497.605	2.555.070
Bedrag wijziging				
Lasten	312.000			
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	2.650.990	2.444.068	2.509.605	2.567.070
Totaal baten	12.000	12.000	12.000	12.000
Totaal saldo	2.638.990	2.432.068	2.497.605	2.555.070

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	5.0
Naam programma	Milieu algemeen
Programmaonderdeel	35003
Omschrijving programmaonderdeel	Milieubeleidsplanning
Portefeuillehouder(s)	mevrouw T. Klip-Martin
Groep	PG Milieubeheer

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	1.006.833	663.093	678.968	693.711
Totaal baten				
Totaal saldo	1.006.833	663.093	678.968	693.711
Bedrag wijziging				
Lasten	50.000			
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	1.056.833	663.093	678.968	693.711
Totaal baten				
Totaal saldo	1.056.833	663.093	678.968	693.711

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	5.0
Naam programma	Milieu algemeen
Programmaonderdeel	35004
Omschrijving programmaonderdeel	Milieucommunicatie
Portefeuillehouder(s)	mevrouw T. Klip-Martin
Groep	PG Milieubeheer

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	579.685	600.645	617.101	633.213
Totaal baten				
Totaal saldo	579.685	600.645	617.101	633.213
Bedrag wijziging				
Lasten	4.383	4.543	4.670	4.801
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	584.068	605.188	621.771	638.014
Totaal baten				
Totaal saldo	584.068	605.188	621.771	638.014

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	5.1
Naam programma	Bodembeleid
Programmaonderdeel	35208
Omschrijving programmaonderdeel	Bescherming grondwater voor drinkwatervoorziening
Portefeuillehouder(s)	mevrouw T. Klip-Martin
Groep	PG Bodem

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	329.201	343.369	352.133	359.986
Totaal baten	500.000	500.000	500.000	500.000
Totaal saldo	-170.799	-156.631	-147.867	-140.014
Bedrag wijziging				
Lasten				
Baten	-500.000			
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	329.201	343.369	352.133	359.986
Totaal baten		500.000	500.000	500.000
Totaal saldo	329.201	-156.631	-147.867	-140.014

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	5.1
Naam programma	Bodembeleid
Programmaonderdeel	35215
Omschrijving programmaonderdeel	Procesbewaking bodembeleid
Portefeuillehouder(s)	mevrouw T. Klip-Martin
Groep	PG Bodem

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	1.176.441	1.234.125	1.267.100	1.295.795
Totaal baten				
Totaal saldo	1.176.441	1.234.125	1.267.100	1.295.795
Bedrag wijziging				
Lasten	25.000			
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	1.201.441	1.234.125	1.267.100	1.295.795
Totaal baten				
Totaal saldo	1.201.441	1.234.125	1.267.100	1.295.795

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	5.2
Naam programma	Vergunningverlening en handhaving milieubeheer
Programmaonderdeel	35501
Omschrijving programmaonderdeel	Beleidsontwikkeling vergunningverlening
Portefeuillehouder(s)	mevrouw T. Klip-Martin en de heer H. Baas
Groep	PG Milieubeheer

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	409.886	423.520	281.048	287.495
Totaal baten				
Totaal saldo	409.886	423.520	281.048	287.495
Bedrag wijziging				
Lasten	50.000			
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	459.886	423.520	281.048	287.495
Totaal baten				
Totaal saldo	459.886	423.520	281.048	287.495

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	6.1
Naam programma	Natuur
Programmaonderdeel	36208
Omschrijving programmaonderdeel	Groene instellingen
Portefeuillehouder(s)	de heer R.W. Munnikma
Groep	PG Landelijk Gebied

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	2.131.553	2.161.339	2.190.185	2.219.842
Totaal baten	470.666	451.756	432.845	413.934
Totaal saldo	1.660.887	1.709.583	1.757.340	1.805.908
Bedrag wijziging				
Lasten	8.228	8.528	8.766	9.011
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	2.139.781	2.169.867	2.198.951	2.228.853
Totaal baten	470.666	451.756	432.845	413.934
Totaal saldo	1.669.115	1.718.111	1.766.106	1.814.919

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	6.1
Naam programma	Natuur
Programmaonderdeel	36209
Omschrijving programmaonderdeel	Natuur, Bos en Landschap
Portefeuillehouder(s)	de heer R.W. Munnikma
Groep	PG Landelijk Gebied

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	932.608	959.335	985.341	1.007.609
Totaal baten				
Totaal saldo	932.608	959.335	985.341	1.007.609
Bedrag wijziging				
Lasten	93.000			
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	1.025.608	959.335	985.341	1.007.609
Totaal baten				
Totaal saldo	1.025.608	959.335	985.341	1.007.609

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	8.06
Naam programma	Opgroeien
Programmaonderdeel	38802
Omschrijving programmaonderdeel	Opgroeien
Portefeuillehouder(s)	mevrouw A. Haarsma
Groep	PG Cultuur en Welzijn

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	31.444.607	30.944.270	29.620.343	29.635.684
Totaal baten	29.915.065	29.915.065	28.573.351	28.573.351
Totaal saldo	1.529.542	1.029.205	1.046.992	1.062.333
Bedrag wijziging				
Lasten	273	283	291	299
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	31.444.880	30.944.553	29.620.634	29.635.983
Totaal baten	29.915.065	29.915.065	28.573.351	28.573.351
Totaal saldo	1.529.815	1.029.488	1.047.283	1.062.632

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	8.08
Naam programma	Wonen en leefomgeving
Programmaonderdeel	38503
Omschrijving programmaonderdeel	Wonen en leefomgeving
Portefeuillehouder(s)	mevrouw A. Haarsma
Groep	PG Cultuur en Welzijn

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	2.510.070	1.270.360	1.329.775	1.354.881
Totaal baten	748.253	1.800	1.800	1.800
Totaal saldo	1.761.817	1.268.560	1.327.975	1.353.081
Bedrag wijziging				
Lasten	376.646	4.815	4.952	5.090
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	2.886.716	1.275.175	1.334.727	1.359.971
Totaal baten	748.253	1.800	1.800	1.800
Totaal saldo	2.138.463	1.273.375	1.332.927	1.358.171

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	8.09
Naam programma	Participatie
Programmaonderdeel	38408
Omschrijving programmaonderdeel	Participatie
Portefeuillehouder(s)	mevrouw A. Haarsma
Groep	PG Cultuur en Welzijn

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	6.013.703	4.996.223	5.125.352	5.255.183
Totaal baten	113.455			
Totaal saldo	5.900.248	4.996.223	5.125.352	5.255.183
Bedrag wijziging				
Lasten	52.611	49.990	51.761	53.589
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	6.066.314	5.046.213	5.177.113	5.308.772
Totaal baten	113.455			
Totaal saldo	5.952.859	5.046.213	5.177.113	5.308.772

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	8.10
Naam programma	Parels van Drenthe
Programmaonderdeel	38306
Omschrijving programmaonderdeel	Beeldkwaliteit
Portefeuillehouder(s)	de heer R.W. Munniksma en mevrouw T. Klip-Martin
Groep	PG Cultuur en Welzijn

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	636.850	775.254	416.597	427.452
Totaal baten	255.600	379.444		
Totaal saldo	381.250	395.810	416.597	427.452
Bedrag wijziging				
Lasten	2.936	3.043	3.129	3.217
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	639.786	778.297	419.726	430.669
Totaal baten	255.600	379.444		
Totaal saldo	384.186	398.853	419.726	430.669

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	8.10
Naam programma	Parels van Drenthe
Programmaonderdeel	38307
Omschrijving programmaonderdeel	Informatiekanalen (archieven en musea)
Portefeuillehouder(s)	de heer R.W. Munniksma en mevrouw T. Klip-Martin
Groep	PG Cultuur en Welzijn

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	4.360.088	4.632.503	4.440.387	4.965.744
Totaal baten	1.036.256	928.254	893.487	882.360
Totaal saldo	3.323.832	3.704.249	3.546.900	4.083.384
Bedrag wijziging				
Lasten	34.698	36.083	37.221	38.393
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	4.394.786	4.668.586	4.477.608	5.004.137
Totaal baten	1.036.256	928.254	893.487	882.360
Totaal saldo	3.358.530	3.740.332	3.584.121	4.121.777

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	8.10
Naam programma	Parels van Drenthe
Programmaonderdeel	38409
Omschrijving programmaonderdeel	Informatiekanalen (bibliotheken en regionale omroep)
Portefeuillehouder(s)	de heer R.W. Munniksma en mevrouw T. Klip-Martin
Groep	PG Cultuur en Welzijn

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	11.630.015	11.004.162	11.310.906	11.579.107
Totaal baten	978.887	94.440		
Totaal saldo	10.651.128	10.909.722	11.310.906	11.579.107
Bedrag wijziging				
Lasten	33.346	34.558	35.526	36.521
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	11.663.361	11.038.720	11.346.432	11.615.628
Totaal baten	978.887	94.440		
Totaal saldo	10.684.474	10.944.280	11.346.432	11.615.628

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	8.10
Naam programma	Parels van Drenthe
Programmaonderdeel	38308
Omschrijving programmaonderdeel	Onvoltooid verleden tijd/taligheden
Portefeuillehouder(s)	de heer R.W. Munniksma en mevrouw T. Klip-Martin
Groep	PG Cultuur en Welzijn

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	2.757.587	2.429.836	2.451.208	2.488.757
Totaal baten	8.524	8.763	9.009	9.262
Totaal saldo	2.749.063	2.421.073	2.442.199	2.479.495
Bedrag wijziging				
Lasten	14.202	14.738	15.167	15.607
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	2.771.789	2.444.574	2.466.375	2.504.364
Totaal baten	8.524	8.763	9.009	9.262
Totaal saldo	2.763.265	2.435.811	2.457.366	2.495.102

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	8.10
Naam programma	Parels van Drenthe
Programmaonderdeel	38309
Omschrijving programmaonderdeel	Het grote publiek
Portefeuillehouder(s)	de heer R.W. Munniksma en mevrouw T. Klip-Martin
Groep	PG Cultuur en Welzijn

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	3.189.153	3.173.424	2.408.728	2.338.141
Totaal baten	353.781	295.389		
Totaal saldo	2.835.372	2.878.035	2.408.728	2.338.141
Bedrag wijziging				
Lasten	119.138	20.471	21.695	22.966
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	3.308.291	3.193.895	2.430.423	2.361.107
Totaal baten	353.781	295.389		
Totaal saldo	2.954.510	2.898.506	2.430.423	2.361.107

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	0.0
Naam programma	Financiering en algemene dekkingsmiddelen
Programmaonderdeel	30501
Omschrijving programmaonderdeel	Algemene baten en lasten/onvoorzien
Portefeuillehouder(s)	de heer H.P.K.M. Looman
Groep	SG Financiën en Control

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	24.387.874	9.605.862	9.080.942	8.572.531
Totaal baten	1.058.047	958.595	906.605	774.382
Totaal saldo	23.329.827	8.647.267	8.174.337	7.798.149
Bedrag wijziging				
Lasten	-22.844.461	-177.052	-183.178	-189.494
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	1.543.413	9.428.810	8.897.764	8.383.037
Totaal baten	1.058.047	958.595	906.605	774.382
Totaal saldo	485.366	8.470.215	7.991.159	7.608.655

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	0.0
Naam programma	Financiering en algemene dekkingsmiddelen
Programmaonderdeel	30601
Omschrijving programmaonderdeel	Saldo kostenplaatsen
Portefeuillehouder(s)	de heer H.P.K.M. Looman
Groep	SG Financiën en Control

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	2.578.283	2.068.245	1.874.087	1.181.203
Totaal baten	3.515.058	4.859.586	5.632.780	5.683.309
Totaal saldo	-936.775	-2.791.341	-3.758.693	-4.502.106
Bedrag wijziging				
Lasten	4.168.000			
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	6.746.283	2.068.245	1.874.087	1.181.203
Totaal baten	3.515.058	4.859.586	5.632.780	5.683.309
Totaal saldo	3.231.225	-2.791.341	-3.758.693	-4.502.106

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Programmanummer	0.0
Naam programma	Financiering en algemene dekkingsmiddelen
Programmaonderdeel	30801
Omschrijving programmaonderdeel	Mutaties reserves
Portefeuillehouder(s)	de heer H.P.K.M. Looman
Groep	SG Financiën en Control

	2007	2008	2009	2010
Financieel overzicht programmaonderdeel voor wijziging				
Totaal lasten	30.804.714	5.108.288	5.680.499	3.277.461
Totaal baten	39.031.331	8.107.961	6.532.340	6.142.335
Totaal saldo	-8.226.617	-2.999.673	-851.841	-2.864.874
Bedrag wijziging				
Lasten	17.000.000			
Baten				
Financieel overzicht programmaonderdeel na wijziging				
Totaal lasten	47.804.714	5.108.288	5.680.499	3.277.461
Totaal baten	39.031.331	8.107.961	6.532.340	6.142.335
Totaal saldo	8.773.383	-2.999.673	-851.841	-2.864.874

Toelichting op de wijziging.

Is opgenomen in de Voorjaarsnota 2007 *PLUS*

Voorjaarsnota 2007 PLUS

provincie **D**renthe

Voorjaarsnota

2007 PLUS

Gedeputeerde staten van Drenthe
juni 2007

Inhoud

	Drenthe kiest de ideale lijn	4
1.	Financiële samenvatting	6
2.	Uitwerking Collegeprogramma	9
	Programma 1: De provincie doét er toe!	9
	Programma 2: Samenleving met samenhang	13
	Programma 3: Ruimte en bereikbaarheid	21
	Programma 4: Kennis wérkt	27
	Programma 5: Leefomgeving	30
	Programma 6: Middelen	43
3	Technische kaderstelling begroting 2008	46

Drenthe kiest de ideale lijn

Bij de uitwerking van deze Voorjaarsnota 2007 PLUS hebben wij ervoor gekozen een koers in te zetten die past bij onze ambities die u inmiddels kent uit het Collegeprogramma “Kiezen voor de kracht van Drenthe”. Die koers uit zich ook in de stijl die wij voorstaan en die we samenvatten in de trefwoorden: effectief, responsief en dynamisch.

Effectiviteit wordt in deze Voorjaarsnota PLUS meteen al aangepakt door meer op hoofdlijnen te gaan sturen. Details zijn weliswaar belangrijk, maar ze behoren tot de uitvoering. De lijnen moeten dan al duidelijk zijn. En ze zijn het resultaat van de politieke discussie die we met u willen voeren aan de hand van de zes programma's waarlangs wij het collegeprogramma hebben uitgewerkt.

Effectiviteit betekent ook, dat we binnen deze programma's de doelen centraal stellen. Eerst de ambities en daarna regelen we daar de benodigde middelen bij. Op die manier kan meer beleid worden gerealiseerd met dezelfde beschikbare middelen. Daarvoor is nodig dat de provincie in haar koersbepaling op zoek gaat naar “de ideale lijn”, zoals die ook door de coureurs gezocht wordt op het circuit van Drenthe. Er wordt scherp gekoerst met zo min mogelijk gewicht, opdat de vaart er stevig in blijft. In bestuurlijke zin betekent dit, dat het van belang is de provinciale middelen zo scherp mogelijk in te zetten. Het is niet de bedoeling dat er geld blijft liggen, niet bij de provincie en ook niet bij mogelijke samenwerkingspartners. Daarbij behoort dan wel, dat de provincie zelf een wat minder behoudende financiële koers volgt. Hier past niet langer het egaliseren van uitgaven via reserves en past ook niet langer de koers die de afgelopen jaren tot de telkens terugkerende rekeningoverschotten heeft geleid. Wie voorop wil rijden, moet ook risico's willen nemen. En af en toe even een curbstone toucheren hoort daar ook bij.

De provincie kan het niet alleen. Zoveel is wel duidelijk geworden. Meer dan ooit is samenwerking met bestuurlijke en maatschappelijke partners noodzakelijk. Waar door bundeling van inzet meer bereikt kan worden dan door afzonderlijke inzet, is het zaak dat ook te doen. De provincie moet daarin meer dan ooit responsief zijn. De provincie moet vooraan rijden. We streven dit ook expliciet na, niet alleen door actief het gesprek met mogelijke partners aan te gaan en de Drentse burgers op te zoeken, maar ook door in te zetten op samenwerking en initiatief. En dat mag ook iets kosten. Met name op het terrein van de structuurversterking van Drenthe wordt hiervoor de instelling van een Stimuleringsfonds Drentse projecten voorgesteld, dat als doel heeft daadwerkelijk ook de wat meer omvangrijke en grootschalige projecten van de grond te krijgen vanuit een gebiedsgerichte aanpak waarbij diegenen betrokken zijn in wiens “achtertuin” het allemaal gebeurt. De provincie wordt op deze wijze een partner die niet alleen iets vraagt, maar ook iets te bieden heeft. Zo'n partner is een serieuze partner.

Bij het volgen van de “ideale lijn” behoort ook dynamiek. Waar dat nodig is, moet snel bijgestuurd kunnen worden. Daarom wordt in de Voorjaarsnota 2007 PLUS ingezet op hoofdlijnen en wordt zeker niet voor de gehele collegeperiode de hele zaak nu reeds dichtgetimmerd. Integendeel, het is juist de bedoeling elk jaar opnieuw te kijken of we nog op kop liggen en of er bijgestuurd kan en moet worden. Binnen de collegiale sfeer die het college voorstaat betekent dat, dat er elk jaar een integrale afweging aan de orde is, waarbij college en staten de kaders herijken en bijstellen als dat nodig is. Door dat vervolgens op hoofdlijnen te doen, wordt de discussie een politieke discussie die over de Drentse samenleving gaat.

Daarbij past ook een andere wijze van omgaan met het beschikbaar stellen van budgetten in die zin dat voortaan geldt, dat er eerst een goed uitvoeringsplan moet komen en dat dan pas het geld daarvoor beschikbaar wordt gesteld. Hieruit vloeit de keuze van het college voort, nog niet alle projecten reeds nu van dekking te voorzien. Het eerder genoemde Stimuleringsfonds Drentse projecten speelt hierbij een cruciale rol.

Om de ambities van het college waar te maken hebben we een organisatie nodig die daarbij past. Dat is een organisatie waarin collegialiteit, initiatief en uitvoeringsgerichtheid centraal staan. Daarvoor is noodzakelijk dat in de organisatie – budgettair neutraal – een verschuiving van beheer naar beleid ook intern vorm krijgt. Daar zetten wij ook op in bij de reorganisatie, waarbij we willen bereiken dat de organisatie zich weer op de primaire processen – wat bereiken we in de Drentse samenleving – gaat richten in plaats van met zichzelf bezig te zijn. Dat betekent dat er meer van de medewerkers kan en mag worden verwacht op het vlak van hun professionaliteit. En ook dat er minder vanzelfsprekendheden kunnen en zullen zijn. Ook de organisatie moet dynamiek laten zien. Daarbij gaat de blik naar buiten, gaan de ramen open en ondernemen mag.

Effectief, responsief en dynamisch. Vanuit deze opvatting presenteert het college in de Voorjaarsnota 2007 PLUS een keur van voorstellen voor het beleid van de komende jaren. Er moet veel gebeuren. En gelukkig kan dat ook. We pakken het aan.

1. Financiële samenvatting

In dit hoofdstuk worden de financiële uitgangspunten voor de collegeperiode 2007-2011 geschetst. Het financieel perspectief bouwt voort op het perspectief zoals dat reeds in beeld was gebracht in de Voorjaarsnota 2007. Het perspectief is bijgesteld aan de hand van de 6e wijziging van de Begroting 2007 en de begrotingswijzigingen naar aanleiding van de bestuursrapportage. Het actuele financieel perspectief 2007- 2011 wordt weergegeven in onderstaande tabel.

Vrije bestedingsruimte	2007	2008	2009	2010	2011
Vrije bestedingsruimte na 6e wijziging van de begroting 2007	10.436.384	6.690.528	6.153.848	6.307.726	
Wijziging bestuursrapportage	13.145.490	1.679.334	1.621.094	1.658.805	
Ruimte na bestuursrapportage	23.581.874	8.369.862	7.774.942	7.966.531	8.029.598

In de Voorjaarsnota 2007 PLUS doen wij uw Staten beleidsvoorstellen als uitwerking van het Collegeprogramma 2007-2011 “Kiezen voor de kracht van Drenthe”. Het financieel perspectief zoals in bovenstaande tabel is geschetst is hierbij het vertrekpunt.

Een jaarlijkse integrale afweging

Een belangrijk uitgangspunt voor de stijl en de werkwijze van het nieuwe College bestaat uit het werken met flexibiliteit en dynamiek. Daarom wordt in de Voorjaarsnota 2007 PLUS ingezet op hoofdlijnen en wordt zeker niet voor de gehele collegeperiode de hele zaak nu reeds dichtgetimmerd. Integendeel, het is juist de bedoeling elk jaar opnieuw te kijken of we nog op koers liggen en of er bijgestuurd kan en moet worden. Bij deze werkwijze past het uitgaan van een jaarlijkse integrale afweging, waarbij voorstellen gehonoreerd worden voor één jaar, waarbij de bedragen voor de volgende jaren hooguit richtinggevend zijn en feitelijk niet meer zijn dan een meerjarige doorkijk naar de toekomst. Jaarlijks vindt dan door college en staten een herijking van de kaders plaats en bijstelling indien noodzakelijk.

Binnen deze werkwijze past ook, dat het provinciaal bestuur geen nieuwe structurele subsidierelaties aangaat. Daarbij is ook het risico aan de orde, dat door meerjarig eenzelfde subsidie te verstrekken de provincie verwachtingen wekt ten aanzien van de verdere toekomst. Concreet betekent dit, dat feitelijk alleen nog middelen worden gehonoreerd voor subsidies, als die een projectmatig karakter hebben.

In onderstaande tabel worden de beleidsvoorstellen per programma financieel weergegeven. Hieruit volgt het volgende financiële beeld:

TOTAAL OVERZICHT WENSEN COLLEGEPROGRAMMA 2007-2011	2007	2008	2009	2010	2011
Vrije beleidsruimte	23.581.874	8.369.862	7.774.942	9.966.531	8.029.598
Totaal programma 1: De provincie dóet ertoe!	312.000	725.000	644.250	417.563	455.875
Totaal programma 2: Samenleving met samenhang	646.461	2.942.052	4.120.478	4.070.994	3.612.800
Totaal programma 3: Ruimte en bereikbaarheid	46.500	604.500	704.500	3.204.500	5.511.500
Totaal programma 4: Kennis wérkt	0	1.506.000	1.506.000	1.506.000	1.330.000
Totaal programma 5: Leefomgeving	671.500	3.265.500	3.333.500	3.676.500	3.934.000
Totaal programma 6: Middelen	4.573.355	5.400.000	882.750	-350.187	-356.094
<i>Totale financiële wensen (subtotaal)</i>	<i>6.249.816</i>	<i>14.443.052</i>	<i>11.191.478</i>	<i>12.525.370</i>	<i>14.488.081</i>
Verwacht begrotingsoverschot / tekort als bovenstaande gerealiseerd gaat worden	17.332.058	-6.073.190	-3.416.536	-4.558.839	-6.458.483

Om tot een evenwichtige (meerjarenbegroting) begroting te komen wordt er een aantal voorstellen gedaan. Meest in het oog springende is ongetwijfeld het instellen van een Stimuleringsfonds Drentse projecten.

Stimuleringsfonds Drentse projecten

Wij stellen uw Staten voor een Stimuleringsfonds Drentse projecten in te stellen. Dit Stimuleringsfonds Drentse projecten betreft een fonds voor gebiedsgerichte cofinanciering voor relatief grote projecten. Voorgesteld wordt om in 2007 ten laste van de vrije bestedingsruimte € 17 miljoen aan dit fonds te doteren en in 2008 een dotatie van € 3 miljoen. Wij doen uw Staten deze collegeperiode op verschillende terreinen voorstellen toekomen, die bedoeld zijn om als cofinanciering voor Europese programma's te dienen of als bijdrage aan relatief groot-schalige projecten om zodoende financiering mogelijk te maken. De verschillende ambities staan vermeld onder de programma's in hoofdstuk 2.

Vanwege de gebiedsgerichte aanpak en het samenbrengen van verschillende ambities op de diverse beleidsterreinen worden de intensiveringen integraal gewogen. De komende periode zullen concreet uitgewerkte voorstellen worden gedaan op het gebied van:

- Kansen voor Onderwijs: kwaliteitsslag basisonderwijs Drenthe
- Uitwerking klimaat en energiebeleid
- Omvorming Drentse economie tot duurzame, dynamische en innovatieve kenniseconomie
- Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt
- Structuurversterking recreatie en toerisme
- Structuurversterking land- en tuinbouw
- Ontwikkeling Regiopark Groningen Assen
- Attractieve steden
- Ontwikkeling natuurgebied LOFAR
- Integrale en duurzame gebiedsontwikkeling Assen-Zuid
- Verplaatsing dierentuin en theater Emmen naar Noordbargeres
- Verdubbeling van de spoorlijn Zwolle-Emmen

De mogelijkheid bestaat, het nog vrij besteedbare restant van de algemene reserve in te zetten voor dotatie aan het voorgestelde Stimuleringsfonds Drentse projecten.

Opheffing van de reserves Kunstwerken en BTW-compensatiefonds.

Voorgesteld wordt de genoemde reserves per 1 januari 2008 op te heffen als onderdeel van het dekkingsplan in de Voorjaarsnota 2007 PLUS. Ook de jaarlijkse dotatie aan de reserve kunstwerken wordt met ingang van 2008 gestaakt. Het uitgangspunt hierachter is het principe dat kosten worden toegerekend aan het tijdvak waarin ook het nut wordt ervaren van het gebruik. De komende periode zal gebruikt worden om alle overige reserves onder de loep te nemen; daarbij is ook de huidige praktijk onderwerp van discussie, lasten over de jaren te egaliseren via bestemmingsreserves. Dit onderwerp zal worden uitgewerkt als onderdeel voor de kaderstelling door de staten door middel van de Voorjaarsnota 2008.

Formatie en proceskosten

Voor het realiseren van de voorgestelde beleidsdoelen en prioriteiten wordt het uitgangspunt gehanteerd dat de personele omvang van de organisatie niet zal worden uitgebreid. In samenhang met de organisatie-ontwikkeling zal worden bezien in welke mate de geraamde proceskosten kunnen worden ingewisseld met de inderdieneffecten van de organisatie-ontwikkeling. Proceskosten zullen zich met name waar wordt samengewerkt met partners voordoen. Voor de overige voorstellen geldt, dat aangenomen is dat zich in de praktijk toch nog bijkomende kosten zullen voordoen.

Na verwerking van bovenstaande dekkingsvoorstellen ontstaat het volgende financiële beeld:

Uitwerking dekkingsvoorstellen:	2007	2008	2009	2010	2011
Verwacht begrotingsoverschot / tekort als bovenstaande gerealiseerd gaat worden	17.332.058	-6.073.190	-3.416.536	-4.558.839	-6.458.483
Vorming Stimuleringsfonds Drentse projecten	-17.000.000	-3.000.000			
Niet langer doteren aan reserve kunstwerken		1.109.400	1.109.400	1.109.400	1.109.400
Opheffen reserve invoering BTW compensatiefonds per 1 januari 2008		2.458.166			
Opheffen reserve kunstwerken per 1 januari 2008		5.547.000			
<i>Totaal aan dekkingsvoorstellen</i>	<i>-17.000.000</i>	<i>6.114.566</i>	<i>1.109.400</i>	<i>1.109.400</i>	<i>1.109.400</i>
Verwacht begrotingsoverschot / tekort na doorvoering voorstellen:	332.058	41.376	-2.307.136	-3.449.439	-5.349.083

Bij het voorgaande beeld is aan de orde, dat over de gehele periode sprake is van een cumulatief tekort van € 10.732.224,--. Nadere voorstellen zullen worden uitgewerkt om tot een sluitend meerjarenperspectief te komen; hierin zal worden meegenomen het vrij besteedbare deel binnen de algemene reserve ter grootte € 21,2 miljoen.

In de Voorjaarsnota 2007 PLUS zijn diverse voorstellen opgenomen die reeds in 2007 financiële consequenties hebben. Deze voorstellen worden aan de staten voorgelegd door middel van de 8e wijziging van de Begroting 2008, die gelijktijdig met de Voorjaarsnota 2007 PLUS aan Provinciale Staten wordt voorgelegd.

Aanvullende aandachtspunten

“Oud voor nieuw”

Voor de verdere toekomst is aan te bevelen een “oud voor nieuw” operatie te starten. Op de korte termijn zijn de kosten van de uitwerking van het Collegeprogramma weliswaar gedekt, maar voor de langere termijn is dat niet het geval onder de aannahme van meerjarige voortzetting van alle prioriteiten. Om extra “borging” te realiseren voor de realisatie van de ambities van het college – in financiële zin – verdient het aanbeveling ook de uitgaven voor “going concern” eens kritisch tegen het licht te houden. Een dergelijke doorlichting is ook wenselijk in verband met de noodzakelijke dynamiek van het provinciale beleid en de provinciale organisatie. Voorstellen zullen niet op korte termijn reeds uitgewerkt kunnen worden; de resultaten van deze operatie kunnen tegemoet gezien worden in de Voorjaarsnota 2008.

Apparaatskosten van investeringsprojecten

In de Voorjaarsnota 2007 PLUS is nog niet uitgewerkt wat de financiële gevolgen zijn van het niet langer activeren van apparaatskosten als onderdeel van de lasten van investeringsprojecten. Tot dusverre was het een gangbare praktijk, apparaatskosten die worden gemaakt in het kader van investeringen te activeren. Binnen de transparante stijl en de werkwijze van het College past echter, apparaatskosten behorend bij investeringen niet langer te activeren.

De beëindiging van activering van apparaatskosten bij investeringen kan eventueel gefaseerd worden ingevoerd, als dat door de actuele financiële situatie van de provincie meer opportuun is. Op basis van een nadere uitwerking zullen bij de Begroting 2008 nadere voorstellen aan de staten worden gedaan omtrent de omgang met apparaatskosten bij investeringen (activering van apparaatskosten).

2. Uitwerking Collegeprogramma

Programma 1: De provincie doét er toe!

Onze ambitie is de provincie te laten léven door actief te zijn als stimulator, initiatiefnemer en regisseur. Voorop staat een heldere en duidelijke communicatie. Digitale ontsluiting van informatie speelt een belangrijke rol. De dienstverlening aan inwoners, bedrijven, organisaties en medeoverheden wordt verbeterd. Zij worden interactief betrokken bij de opstelling en uitvoering van provinciaal beleid. Samenwerking met gemeenten, waterschappen en buurprovincies is van belang. Drenthe wordt sterker gepositioneerd op nationaal en internationaal niveau. De lobby richting Den Haag en Brussel krijgt meer aandacht. Bij de profilering van Drenthe staan de eigen kernwaarden centraal. Actief wordt ingespeeld op belangrijke (inter)nationale trends als klimaatverandering, duurzame energievoorziening, internationalisering en demografische veranderingen. Gebiedsgerichte aanpak krijgt meer gestalte.

Bestuurlijke aangelegenheden

1.1. Rolopvatting provincie als middenbestuur

Het provinciaal beleid staat niet op zichzelf. Trends van buitenaf en het beleid van de medeoverheden zijn van grote invloed. De provincie als middenbestuur is interactief. Zij treedt op als stimulator, initiatiefnemer en regisseur, zowel richting medeoverheden, bedrijfsleven als organisaties. In de eerste helft van 2008 wordt het wederzijds verwachtingenpatroon over de rolopvatting van de provincie afgestemd met de medeoverheden en de maatschappelijke organisaties. Wederzijdse herkenning en erkenning van de rollen van de provincie en haar partners zijn hierbij belangrijk. Op grond van de bevindingen wordt nader invulling gegeven aan de nieuwe bestuursstijl en de aanpassing van de ambtelijke organisatie.

1.2. Impuls samenwerken met medeoverheden

De contacten met gemeenten, waterschappen en de Vereniging van Drentse Gemeenten (VDG) worden uitgebouwd. Doel is opstelling van gezamenlijke gebiedsgerichte strategische ontwikkelingsagenda's. Daarover vindt periodiek bestuurlijk overleg plaats. Ontwikkelings- en resultaatgerichte allianties staan voorop. Dit zal leiden tot meer samenhang in visie, doelen, strategie, maatregelen, projecten en inzet van middelen (financieel en menskracht). Wij zijn bereid voor de Drentse gemeenten een inhoudelijk ondersteunende rol te vervullen voor EU-aangelegenheden.

Wij zullen een actieve rol vervullen in het Interprovinciaal Overleg (IPO). De samenwerking met de buurprovincies en de aangrenzende Duitse overheden zal resultaatgericht zijn. De intensivering van de SNN-samenwerking met de vier grote noordelijke steden wordt verder uitgelijnd in het najaar van 2007, mede afgestemd op de SNN-organisatie voor de nieuwe statenperiode.

Wij stellen in 2008 een onderzoek ex artikel 217a van de Provinciewet in naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de verschillende provinciale samenwerkingsverbanden.

1.3. Grotere betrokkenheid burgers, bedrijven en organisaties bij provinciaal beleid

Burgers, bedrijven en organisaties worden in een zo vroeg mogelijk stadium betrokken bij de voorbereiding, besluitvorming en uitvoering van provinciaal beleid. Doel is de creativiteit en deskundigheid van inwoners beter en vooral eerder in het beleid tot hun recht te laten komen.

Vergroten van betrokkenheid kan via periodieke, al dan niet themagerichte, discussiebijeenkomsten en via inspraakprocessen rond grote beleidsnota's en grote projecten. Ter nadere uitwerking wordt een procedurenota Beginspraak opgesteld, met daarin aandacht voor de aanpak, spelregels en kaders voor burgerparticipatie en mogelijke beleidsonderwerpen die zich lenen voor "beginspraak". In september 2007 is een pilot gepland; een eerste dialoog met inwoners in het kader van de uitwerking van de uitvoeringsagenda Provinciaal Verkeers- en VervoersPlan. Actieve communicatie is de kern van overheidscommunicatie. Bij het vergroten van de betrokkenheid van de inwoners bij het provinciaal beleid worden naast de traditionele activiteiten ook nieuwe communicatiemedi gehanteerd. Zie hiervoor verder prioriteit 1.4.

Er wordt extra geïnvesteerd om de gebiedsprocessen in de recent ingestelde gebieden van het provinciaal Meerjarenprogramma (pMJP) op gang te krijgen. Dit vraagt om gebiedsspecifieke communicatie. Het versterken van de samenwerking en het ontwikkelen van gebiedskennis sluiten aan bij de aanbevelingen uit het symposium "Samen werken aan natuur en landschap in Drenthe" (maart 2007). Deze aanpak leidt tot meer initiatieven om de doelstellingen voor het landelijk gebied te realiseren (spin off). De partners in de pMJP-gebieden worden gevraagd actief (ook financieel) bij te dragen aan de uitvoering van het pMJP.

1.4. Profilering provincie Drenthe

De provincie als bestuurslaag is relatief onbekend; de burger weet weinig af van haar werkzaamheden. We gaan burgers en maatschappelijke organisaties meer en nadrukkelijker betrekken bij de beleidsontwikkeling. De "provinciekeuken" wordt voor hen opengesteld. Beeldvorming ontstaat veelal bij directe contacten. We introduceren de één-loketfunctie. Ook wordt de interne dienstverlening (beantwoording publieksvragen, afhandeling poststukken) verder verbeterd. Voor een betere profilering van de provincie is een actieve(re) communicatie noodzakelijk. Er wordt een meerjarige campagne ontwikkeld voor een betere profilering van de provincie Drenthe als bestuurs-laag. Aan de hand daarvan wordt de provincie op een (inter)actieve wijze en via uiteenlopende media belicht. De campagne wordt nadrukkelijk ook ingezet op de wenselijke profilering van het totaal beeldmerk Drenthe. Een provincie met unieke kernkwaliteiten en grote kansen voor wonen, werken en recreëren in een hoogwaardige landschappelijke, cultuurhistorische en sociaal veilige omgeving. De positie als grensregio en de ligging in de internationale Noordelijke Ontwikkelingsas krijgen hierbij aandacht. Dit beeldmerk moet een belangrijke wervende factor worden voor nieuwe, bij deze kwaliteiten passende, ruimtelijke en economische ontwikkelingen. De campagne wordt mede afgestemd op de lopende promotiecampagne "Da's nou Drenthe".

Wij willen Drenthe nadrukkelijk positioneren in de Noordelijke Ontwikkelingsas (NOA, zie ook 4.3) en op Europees niveau in het algemeen. Onze ambities op dit punt, inclusief de Drentse lobby in Brussel, zullen wij verwoorden in een nota Drenthe in internationaal perspectief.

1.5. Digitale ontsluiting informatie: project Burger en provincie

De (deels wettelijke) verplichtingen en afspraken tussen IPO, rijk, Unie van Waterschappen (UvW) en VNG (Verklaring e-dienstverlening, april 2006) en het voldoen aan de normen van de BurgerServiceCode gelden als uitgangspunten bij het formuleren van de doelen van deze prioriteit (zie 6.2). De doelen hebben wij in juni 2006 vastgesteld in de nota Welkom in Digitaal Drenthe (WiDD). De nota heeft een beleidshorizon van vier jaar. Er is een nieuw Uitvoeringsprogramma e-dienstverlening in voorbereiding. De actualisering is een gevolg van de noodzakelijke forse eenmalige en verder (continue) verbetering van de provinciale Website. De ombouw daarvan tot Portal voor Drentse informatie, het publiceren van (geo-) informatie over leefomgeving en versterken van de interactie met burgers (doorstart en beheer van www.reuring.nl). Ook de dienstverlening via de site, inclusief de mogelijkheid tot transacties, wordt sterk verbeterd. Verdere aanpassingen betreffen de interne herstructurering van de IT-huishouding, die dan is aangesloten

op landelijke voorzieningen, zoals de landelijke authentieke registraties (verplicht gebruik) en DigiD. DigiD is het identificatiemiddel voor de burger die digitale overheidsdiensten wil afnemen. In 2007 wordt onderzocht of toetreden tot de vereniging D!MPACT voor Drenthe een versnelling kan betekenen voor toepassing van e-overheid. D!MPACT bestaat uit gemeenten, en binnenkort naar verwachting ook enkele provincies, die gezamenlijk e-overheid toepassingen ontwikkelen en beheren.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
1.1. Rolopvatting provincie als middenbestuur	Verdieping rolopvatting als interactief middenbestuur: stimulator, initiatiefnemer en regisseur.	Afstemming wederzijds verwachtingenpatroon rolopvatting provincie met medeoverheden en maatschappelijke organisaties. Inpassing gevolgen nieuwe rolopvatting voor bestuurlijk - ambtelijk samenspel in lopend intern traject Organisatieontwikkeling.
1.2. Impuls samenwerken met medeoverheden	Gemeenschappelijke, gebiedsgerichte strategische agenda's. Ontwikkelings- en resultaatgerichte allianties. Effectieve en efficiënte samenwerking bij uitbouwen van kansen en oplossen van knelpunten. Periodiek overleg met medeoverheden.	Per gebied (stad en/of regio) overleg over beleidsinzet samenwerkingsagenda. Vastleggen afspraken samenwerking, o.a. welke partijen, beleidsinzet, programmering, organisatie, financiële kaders, monitoring, enz. Uitvoeren afspraken in 2009 t/m 2011. Uitvoeren onderzoek ex artikel 217a Provinciewet over doelmatigheid en doeltreffendheid provinciale samenwerkingsverbanden. Vervullen ondersteunende rol gemeenten voor EU-aangelegenheden.
1.3. Grotere betrokkenheid burgers, bedrijven en organisaties bij provinciaal beleid.	Structureel, intensief en interactief contact samenleving - provincie. Via "beginspraak" creativiteit en deskundigheid inwoners beter en eerder in beleid tot recht laten komen. Impuls ontwikkeling landelijk gebied door vergroten betrokkenheid en samenwerking met bewoners en ondersteunen gebiedsprocessen in pMJP-gebieden.	Periodieke bijeenkomsten (ca. 3 x per jaar) PS en/of GS met inwoners en organisaties over hoofdthema's provinciaal beleid. Ontwikkeling procedure "Beginspraak". Uitvoering traject "Beginspraak", c.q. Burgerparticipatie (doorstart "reuring.nl"). Voor pMJP-gebieden: - opstellen plannen van aanpak in 2007 uitvoering in 2008 e.v. - ontwikkelen gebiedsgerichte en beleidsspecifieke communicatie - organiseren beginspraak - beschikbaar stellen toegesneden gebiedsinformatie
1.4. Profilerings provincie Drenthe	Betere beeldvorming positie en status PS en GS en werkzaamheden provincie. Beter vermarkten Drenthe als unieke en veilige omgeving voor wonen, werken en recreëren.	Vaststellen en uitvoeren van Meerjaren Communicatieplan 2007 t/m 2011. Intensivering communicatieactiviteiten en permanente proactieve informatieoverdracht. Impuls nieuwe communicatiemediën. Ontwikkelen relatie- en reputatiemanagement. Opstellen nota Drenthe in internationaal perspectief.
1.5. Digitale ontsluiting informatie: project Burger en provincie	Voldoen aan afspraken tussen IPO, rijk, UvW en VNG over totstandkoming programma e-overheid. normen BurgerServiceCode.	Vaststellen en uitvoeren Uitvoeringsprogramma E-dienstverlening: - verbetering provinciale website: portal, (geo-) informatie, interactie (reuring.nl) en dienstverlening, incl. mogelijkheden tot transacties; - interne herstructurering IT-huishouding, die is aangesloten op landelijke voorzieningen als DigiD.

Financieel overzicht

Programma 1: De provincie dóet er toe!	2007	2008	2009	2010	2011
1.1 Rolopvatting provincie als middenbestuur ***					
1.2 Impuls samenwerken met medeoverheden*					
1.3 Grotere betrokkenheid burgers, bedrijven en organisaties bij provinciaal beleid	40.000	225.000	225.000	225.000	265.000
1.4 Profilering provincie Drenthe	50.000	150.000	100.000	100.000	100.000
1.5 Digitale ontsluiting informatie: project Burger en provincie	222.000	350.000	319.250	92.563	90.875
Totaal programma 1: De provincie dóet er toe!	312.000	725.000	644.250	417.563	455.875

* : Betreft proceskosten welke uit Programma Middelen, prioriteit 6.4 proceskosten, worden gefinancierd

* * * : Betreft financiering binnen bestaand budget

Programma 2: Samenleving met samenhang

In de Drentse samenleving is plaats voor iedereen, van jong tot oud. Met alle mogelijkheden en voorzieningen om te leren, genieten van cultuur, kunnen bewegen en (verzorgd) oud worden. Een samenleving gericht op het beginsel van Drents naoberschap. Met waar nodig de helpende hand voor de zwakkere en extra aandacht voor zorg aan jongeren en ouderen. Een samenleving, waarin welzijn hoog in het vaandel staat en waarbij niemand aan de kant staat. Om een samenleving met samenhang te realiseren zetten we de komende periode in op de sociale impuls. De impuls beslaat het hele werkveld Welzijn. Op een aantal terreinen hebben we wettelijke taken. Deze worden optimaal uitgevoerd. Daarnaast vervullen we een actieve rol op het sociale terrein. De voorgestelde intensivering worden gezien als een totaalpakket. Over de concrete invulling worden met de gemeenten en maatschappelijke organisaties afspraken gemaakt. Daardoor groeit de impuls uit tot veel meer dan de fragmentarische inzet van de provincie. Accent krijgen de onderstaande prioriteiten. Bij de vormgeving van het beleid wordt nauw samengewerkt met de medeoverheden en de maatschappelijke organisaties. De beoogde impuls wordt mede ingezet om extra financiële middelen te genereren en om de rijks- en Europese beleidsdoelen op dit terrein te halen. Zo wordt in SNN-verband via de Kennisinvesteringsagenda met het rijk onderhandeld over extra financiële middelen voor het onderwijskansenbeleid.

Jeugdzorg

2.1. Kansen voor jeugd en gezin.

Kansen voor 'Jeugd en gezin' is een integraal onderdeel van de sociale impuls. Naast genoemde activiteiten wordt extra geïnvesteerd in het voorkomen van problemen. De Jeugdzorg is een belangrijk beleidsterrein en staat ook voor ons hoog op de agenda. Door structureel te investeren in het eerder signaleren van problemen (w.o. verslavingsproblematiek) verwachten we wachtlijsten te kunnen voorkomen en vaker te kunnen volstaan met het aanbieden van lichtere zorgprogramma's. Ingezet wordt op een toereikend en flexibel jeugdzorgaanbod. In elke gemeente wordt aansluiting op maat gerealiseerd, middels het inrichten van zogenoemde Centra voor Jeugd en Gezin. Belangrijk is dat actief wordt gesignaleerd welke jongeren en gezinnen problemen hebben. Uitgangspunt is dat kinderen veilig en zonder al te veel zorgen kunnen opgroeien. De provinciale jeugdzorg moet een heldere aansluiting hebben met elk Centrum voor Jeugd en Gezin, onderwijsinstelling of bovenschools samenwerkingsverband. De doeluitkering Jeugdzorg is beschikbaar voor kerntaken van het bureau Jeugdzorg en het Zorgaanbod. De middelen zetten wij in om onze extra ambities te realiseren.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
2.1. Kansen voor jeugd en gezin	<p>Terugbrengen instroom en geen wachttijden jeugdzorg.</p> <p>In elke gemeente aansluiting lokaal jeugdbeleid en jeugdzorg. Aanwezigheid jeugdzorg binnen scholen.</p> <p>Versnelde invoering Centra voor Jeugd en Gezin.</p> <p>Functies bureau Jeugdzorg zijn goed bereikbaar binnen Centra voor Jeugd en Gezin en onderwijs.</p>	<p>Ondersteunen versnelde invoering Centra voor Jeugd en Gezin. Opstellen vierjarenplan (gereed 2009).</p> <p>Bevorderen snelle indicatiestelling bureau Jeugdzorg (gereed 2009).</p> <p>Opzetten effectieve zorgprogramma's voor lokaal jeugdbeleid en onderwijs.</p> <p>Opzetten kennisnetwerk Centra voor Jeugd en Gezin en onderwijsnetwerken. Uitvoering netwerken t/m 2011.</p>

Werken en leren

2.2. Kansen voor Onderwijs: kwaliteitsslag basisonderwijs Drenthe.

Kansen voor onderwijs is een integraal onderdeel van de sociale impuls. De kwaliteitsslag basisonderwijs komt bovenop de inzet in het kader van de lopende Provinciale Onderwijsagenda. Deze agenda loopt af in 2008. Het op te stellen meerjarenplan Onderwijskansen Drenthe richt zich op een brede aanpak. Het actief investeren in het verbeteren van de ontwikkelingskansen van jonge kinderen staat centraal. Wij richten ons op het binden en verbinden van lokale en regionale partijen om samenwerking en samenhang te stimuleren op het terrein van onderwijs, zorg en welzijn. Projectontwikkeling voor talentontwikkeling en het bestrijden van onderwijsachterstanden wordt gestimuleerd. Signalering van problemen bij bovenregionale doelgroepen wordt versterkt: ook hiervoor wordt projectontwikkeling bevorderd. Nadruk krijgt het borgen en verspreiden van behaalde successen. In overleg met gemeenten en schoolbesturen worden afspraken gemaakt over de afstemming tussen lokale en provinciale ontwikkelingsplannen, gezamenlijke doelstellingen en over investeringen.

2.3. Kansen voor onderwijs: Aanpak Voortijdig Schoolverlaten (VSV).

Kansen voor onderwijs is een integraal onderdeel van de sociale impuls. De jeugdwerkloosheid in Noord-Nederland is hoog onder jongeren zonder startkwalificatie. Het aantal jongeren dat met een te laag opleidingsniveau de arbeidsmarkt wil betreden is veel te hoog. Het aantal voortijdig schoolverlaters in Noord Nederland neigt naar het landelijk gemiddelde, maar zit daar nog altijd boven. Hierdoor dreigt de sociaal-economische positie van het Noorden te worden verzwakt. Hoofdoorzaken van VSV zijn: gedragsproblematiek bij jongeren, gebrekkige registratie en toeleiding, c.q. begeleiding, onvoldoende structurele inbedding van zorg in- en om scholen en onvoldoende aansluiting tussen beroepsonderwijs en arbeidsmarkt. De aanpak van de VSV-problematiek krijgt een impuls. Nieuwe projecten worden ontwikkeld in het kader van de agenda Onderwijs Werkt (2007-2008) en in nauwe aansluiting op het uitvoeringsprogramma Kennis Werkt, het vervolg op Onderwijs en Kennisinfrastructuur (OKI). Inzet is een uniforme registratie en monitoring in combinatie met het project Sluitende aanpak Noord-Nederland. De interne en externe zorgstructuren worden beter op elkaar afgestemd. Verdere professionalisering, integrale invoering in 2009 en totale dekking van Zorgadviesteams wordt bevorderd. Integrale deskundigheidsbevordering op het snijvlak van onderwijs en jeugd is uiterlijk in 2011 een feit. Daarnaast worden projecten uitgevoerd in samenwerking met VMBO, MBO en bedrijfsleven om de praktijkgerichtheid van het (voorbereidend) beroepsonderwijs te vergroten. Verwacht wordt dat daarmee voortijdig schoolverlaten wordt tegengegaan. De verschillende projecten moeten niet als losstaand worden beschouwd, maar als aanvullend op elkaar, met diverse raakvlakken op provinciale en noordelijke schaal. Voor de verankering en verbreding van deze processen, methodieken en instrumenten over de noordelijke provincies is het wenselijk om de samenwerkingsinfrastructuur, zoals die is opgebouwd binnen School4Job (80 samenwerkingspartners in de huidige Equalprojecten) opnieuw in te zetten. Zo worden mogelijkheden voor synergie door een overkoepelende en programmatische aanpak maximaal benut.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
2.2. Kansen voor Onderwijs: kwaliteits-slag basisonderwijs Drenthe	<p>Alle (achterstands)kinderen nemen deel aan voorschoolse voorzieningen.</p> <p>Ouders zijn maximaal betrokken.</p> <p>Scores CITO-toetsen, participatie-graad in voortgezet onderwijs en aantal zwak presterende scholen is gelijk aan landelijk gemiddelde.</p>	<p>Opstellen 10-jarig plan Onderwijskansen in Drenthe.</p> <p>In samenspraak met gemeenten en schoolbesturen ontwikkelen van regioplannen primaire onderwijs voor Veenkoloniën, Zuidwest- en Zuidoost-Drenthe (2008: vaststelling, 2009 t/m 2011: uitvoering).</p>
2.3. Kansen voor onderwijs: aanpak Voortijdig Schoolverlaten (VSV)	<p>Terugdringen aantal voortijdige schoolverlaters in (V)MBO met 30% (ca. 800) in 2011.</p> <p>Jongeren tot 27 jaar scholen tot op niveau startkwalificatie.</p> <p>Volledig sluitende aanpak in 2011 voor terugleiding werkloze jongeren tot 27 jaar naar duale werk- opleiding.</p> <p>In 2011 verhogen doorstroom met 5% bij elke overgang ProREC naar VMBO-MBO-HBO.</p>	<p>(Opnieuw) inzetten infrastructuur samenwerking School4Job.</p> <p>Opzetten en uitvoeren nieuwe projecten in 2008 t/m 2011.</p>

Wonen en leefomgeving

2.4. Kansen voor welzijn zorg: sociale samenhang en participatie.

In 2007 wordt gestart met de uitvoering van de nota '1/2 miljoen mensen', dé drentse aanpak voor welzijn, zorg en wonen. In de afgelopen periode is er veel aandacht besteed aan de kwantitatieve woonopgave voor specifieke doelgroepen. In de komende periode zorgen we ervoor dat de welzijns- en zorgdiensten (o.a. ouderenzorg) op het niveau komen van de woonkwaliteit. Er wordt intensieve samenwerking gezocht met gemeenten en wooncorporaties. In drie regio's wordt er gezamenlijk een uitvoeringsprogramma gerealiseerd. '1/2 miljoen mensen' gaat over mensen. In de uitvoering wordt slim ingespeeld op demografische ontwikkelingen. Iedereen moet kunnen meedoen, iedereen moet een plaats op maat kunnen vinden. Het gaat hier echt om wonen én leven, ook voor de minder draagkrachtigen. Ons motto is "Niemand aan de kant". Uit onderzoeken (o.a. Regiovisie Groningen-Assen en de analyse Woonplan) blijkt dat er behoefte is aan versterking van de welzijnsdiensten binnen Wonen, welzijn en zorg (WZW). Wij nemen het voortouw in deze ontwikkeling. Vanaf 2009 moet de kwaliteit van het woonaanbod, het welzijnsaanbod en het zorgaanbod op elkaar afgestemd zijn. Er wordt een provinciedekkende ondersteuningsstructuur gecreëerd voor mantelzorg en vrijwilligerswerk ('Wat doet u voor Drenthe? Vrijwillige inzet en mantelzorg').

2.5. Kansen voor "7-tot-7": diensten- en voorzieningenprogramma in Drentse gemeenten.

Inzet is de status van Drenthe als unieke woonprovincie te versterken met uitgekiend tijdenbeleid. Het combineren van zorg- en arbeidstaken moet eenvoudiger worden gemaakt. Het moet voor elke inwoner mogelijk zijn een eigen dagarrangement van 7 uur 's ochtends tot 7 uur 's avonds samen te stellen. Het gaat om een aansluitend aanbod van jeugdvoorzieningen, maar ook om flexibele werktijden, slimme openingstijden en plaatsafhankelijke dienstverlening. Wij nemen het voortouw, maar deze ambitie kan alleen worden gerealiseerd in samenwerking met gemeenten, instellingen en bedrijfsleven. Voortgang van de regelingen Multifunctionele dienstencentra (MFD), dagarrangementen en brede school ontwikkeling passen binnen het nieuwe "7 tot 7-beleid". Het beleid leidt ook tot versterking van het lokale voorzieningen-

niveau. Het aansluitend aanbod jeugdvoorzieningen heeft direct gevolg voor de onderwijskansen. Het rijk heeft gezien dat Drenthe voorop loopt in het tijdenbeleid en Drenthe benoemt tot koploper. Dit houdt in dat er extra budget beschikbaar wordt gesteld en dat de minister zich zal inspannen om knelpunten op dit terrein samen met de provincie op te lossen.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
2.4. Kansen voor welzijn en zorg: sociale samenhang en participatie	<p>Effectieve samenwerking inwoners, gemeenten, wooncorporaties, welzijns- en zorginstellingen.</p> <p>Woon- en leefklimaat beter afgestemd op demografische ontwikkelingen. Streefgetallen waardering: 8.1 in 2009, 8.2 in 2011.</p> <p>Mensen wonen zo lang mogelijk zelfstandig thuis. Gemiddelde leeftijd overgang extramuraal naar intramuraal stijgt met minimaal 1 jaar.</p>	<p>Vaststelling beleidsnotitie "1/2 miljoen mensen", dé Drentse aanpak welzijn, zorg en wonen". Uitvoering 2009 en 2010.</p> <p>Opstellen regionale uitvoeringsprogramma's, aanbesteding "Kwaliteit welzijnssector", werkplaats "Welzijn, zorg en wonen", plan van aanpak Drenthe dekkende ondersteunings- structuur mantelzorg en vrijwilligerswerk, WZW-nota (t/m 1^e helft 2008).</p> <p>Uitvoering regionale uitvoeringsprogramma's, pilots innovaties WZW, uitreiking innovatie-prijs, invoering ondersteuningsstructuur mantelzorg en vrijwilligerswerk (2^e helft 2008).</p> <p>Uitvoering meting "Leven en wonen" (OCWZ) (2009 en 2011).</p>
2.5. Kansen voor "7-tot-7": diensten- en voorzieningen-programma in Drentse gemeenten	<p>Diensten- en voorzieningen-Programma per gemeenten.</p> <p>In alle gemeenten uitvoering lokale initiatieven (MFD / brede school).</p> <p>Per gemeente tijdenbeleid op (op maat), als aanzet tot "7-tot-7" economie.</p>	<p>Ontwikkelen integraal actieplan "7-tot-7". Inrichten "7-tot 7" netwerk per gemeente.</p> <p>Uitbouwen regeling MFD. Ombouwen Expertteam MFD naar "7-tot-7".</p> <p>Uitvoeren pilots Dagarrangementen en Combinatiefuncties.</p>

Participatie

2.6. Kansen voor Sport: Drenthe profileren als sportprovincie

Wij vinden dat Drenthe als sportprovincie nog beter op de kaart kan worden gezet. Naast de bestaande (sport)activiteiten willen wij ruimte geven aan nieuwe initiatieven. Wij richten ons op twee sporen: het versterken van de breedtesport en het jaarlijks organiseren van een topsportevenement (b.v. Eurochamp). Wij werken hierbij nauw samen met de gemeenten en de betrokken sportorganisaties. Sporten is gezond voor lijf en leden. De sociale bindende factor van 'de sport' in Drenthe is erg groot. Topsport en breedtesport zijn communicerende vaten: De breedtesport is de basis voor de topsport en de breedtesport gedijt niet zonder topsport. Sport moet voor iedereen aantrekkelijk zijn. Toegankelijke breedtesportactiviteiten zijn hierbij van vitaal belang. Daarboven geeft topsport de stimulans om te gaan sporten en meer te bewegen. Topsportevenementen hebben een voorbeeldfunctie. Zij zorgen voor een stevige impuls voor de sportdeelname en het vrijwilligerswerk in de provincie. Belangrijk zijn ook het economisch effect en de promotionele waarde voor Drenthe.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
6.6. Kansen voor Sport: Drenthe profileren als sportprovincie	<p>Periodiek topsportevenementen in Drenthe: in 2009 Vuelta (Ronde van Spanje).</p> <p>Structurele verbetering en nationale status accommodaties voor gehandicaptensport.</p> <p>Stimuleren breedtesport en cultuurparticipatie.</p>	<p>Vanuit fonds Sportevenementen bijdragen aan acties profilering sportprovincie Drenthe.</p> <p>Meewerken aan voorbereiding Vuelta.</p> <p>Haalbaarheidsstudie invoering Drentse sport- en cultuurpas.</p> <p>Haalbaarheidsstudie jaarlijkse Kindersportmaand in juni.</p>

Cultuur

2.7. Versterken culturele infrastructuur Drenthe

De (rijks)geldstroom voor beeldende kunst vervalt mogelijk na 2008. Voortzetting van deze rijksmiddelen is onderdeel van de IPO-inzet voor het bestuursakkoord rijk - provincies. Onze ambitie is om deze bestuursperiode een activerend beleid te voeren, zowel adviserend als dat kunstprojecten daadwerkelijk worden uitgevoerd.

De huidige Cultuurnota eindigt in 2008 en wordt in 2009 herzien. Als onderdeel van de herziening wordt een aparte Museumnota opgesteld. Belangrijk onderdeel in deze nota wordt de verdere professionalisering en financiering van de Drentse musea. Naast het Drents Museum krijgen ook de drie andere grote musea (De Buitenplaats in Eelde, Herinneringscentrum Westerbork en Hunebedcentrum Borger) een belangrijke eigen plaats in de nota. Uitgangspunt is dat de bestaande structuur voor de overige musea blijft bestaan.

Drenthe kent 2 topinstellingen op het gebied van podiumkunsten: PeerGroup en Drents Jeugd Theatergezelschap (DJT) De Reus. Zij vervullen een belangrijke schakel in de Noordelijke basis-infrastructuur op toneelgebied. Verdere ontwikkeling van professioneel toneel wordt ondersteund. De realisatie van deze ambities is mede afhankelijk van de medefinanciering door het rijk. Inzet is vanaf 2008 structurele gelden voor deze twee instellingen te verwerven uit het Noordelijk Convenant met het rijk.

De Stichting De Boei (Behoud, Ontwikkeling en Exploitatie van Industrieel Erfgoed) heeft samen met de deelnemers in de Coöperatie De Venen (eigenaar zuivelfabriek) een plan opgesteld voor de toekomst van het Kunstenaarsinitiatief in Kolderveen (KIK). Dit plan zorgt ervoor dat het KIK (Artist in residence, tentoonstellingen, publieksactiviteiten) haar activiteiten kan voortzetten en uitbouwen. De dekking van het plan is mede afhankelijk van bijdragen van gemeente, provincie en rijk. Wij maken ons sterk in het Noordelijk Overleg Cultuur en in gesprekken met het rijk voor een doorontwikkeling van het KIK.

2.8. Vergroten cultuurparticipatie

De dekking in de huidige Cultuurnota voor het Actieplan cultuurbereik en beeldende kunst loopt door tot en met 2008. De dekking voor het festivalbeleid loopt door tot en met 2009 en die voor cultuureducatie tot en met 2008. In 2009 zal een nieuw stimuleringsprogramma worden vastgesteld. Belangrijke randvoorwaarde voor onze ambities is dat de rijksbudgetten beschikbaar blijven.

De provinciale festivals geven jonge theatermakers, muzikanten, kunstenaars van binnen en buiten Drenthe de gelegenheid om zich te presenteren voor honderdduizenden Drenten en toeristen. Binnen de culturele infrastructuur zijn de festivals ‘krenten in de pap’. De organisatie wordt vaak gevormd door culturele verenigingen, maatschappelijke instellingen en particulieren. In die zin zijn festivals een schoolvoorbeeld van het motto “Samenleven en Samenhang”. Voor een bloeiend en veelzijdig festivalklimaat is provinciale steun noodzakelijk in de vorm van subsidie en advisering. Wij zetten dat beleid voort. De cultuureducatie wordt steviger verankerd binnen de scholen. Leerkrachten worden gestimuleerd deel te nemen aan de cursus Interne Cultuur Coördinator. Wij willen een bijdrage leveren aan de opstelling en invulling van de doorgaande leerlijn cultuureducatie op de Drentse scholen.

2.9. Behoud en ontwikkelen cultureel erfgoed

De provincie laat in dit project haar meerwaarde zien. Het huidige beleidsinstrumentarium erfgoed is relatief top-down en nog te weinig gericht op stimulering van participatie van de bevolking. In het Erfgoeddebat in Borger (februari 2007) zijn aanbevelingen geformuleerd over het beter uitdragen van de betekenis van het erfgoed als het ‘tafelzilver’ van Drenthe. In samenspraak met de gemeenten en de erfgoedorganisaties wordt het beleid verder gestalte gegeven.

Het Huis voor de Drentse Taal vervult een belangrijke rol voor de stimulering en begeleiding van initiatieven op het terrein van bevordering van taalvaardigheid. Ook de aanpak van streektaal in het onderwijs maakt hier deel van uit, deels gekoppeld aan het project Onderwijskansen in Drenthe. Wij willen op korte termijn de besluitvorming rond het Huis voor de Drentse Taal afronden. Voor 2007 vindt incidentele dekking plaats van (een deel) van de gewenste uitbreiding van de taken van het “Huis”. Voor 1 september 2007 moet het Huis voor de Drentse Taal de plannen en subsidieaanvraag voor de komende jaren indienen. In 2008 wordt het meerjarenplan 2008 - 2012 vastgesteld.

2.10. Vormgeven beeldkwaliteit in openbare ruimte

Drenthe verdient een eigentijdser beeld voor zowel de eigen inwoners als de toeristen. Het imago van Drenthe kan worden verbeterd door te werken aan de beeldkwaliteit in de openbare ruimte. Via een subsidieregeling stimuleren wij particulieren en medeoverheden om bij het vormgeven van openbare ruimtes de kennis en kunde van eigentijdse ontwerpers te gebruiken. Deze prioriteit richt zich op toegepaste kunst. Zij onderscheidt zich daarmee van andere vormen van ondersteuning van kunst in de openbare ruimte (zoals project Kunst en Infrastructuur, Project verbindingen in de regiovisie Groningen-Assen en de geldstroom Beeldende Kunst en Vormgeving).

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
2.7. Versterken culturele infrastructuur Drenthe	<p>Stimuleren culturele en beeldende kunst klimaat in Drenthe.</p> <p>Versterking kerndoel cultuureducatie</p> <p>Doorgroei PeerGroup en Jeugdtheatergezelschap DJT De Reus naar topinstellingen.</p> <p>Meer voldoende uitgerust voor uitvoering taken.</p> <p>Gezonde exploitatie Kunstenaarsinitiatief in Kolderveen (KIK), met behoud Artist in residencevoorziening.</p>	<p>Financiële ondersteuning CBK.</p> <p>Stimuleren CBK-projecten cultuureducatie.</p> <p>Voortzetten beleid voor kunstuitleen.</p> <p>Subsidiëren PeerGroup en Jeugdtheatergezelschap DJT De Reus.</p> <p>In noordelijk verband meer rijksmiddelen bepleiten voor PeerGroup en DJT De Reus.</p> <p>Opstellen nieuwe Cultuurnota (vaststelling 2009).</p> <p>Opstellen Museumnota (vaststelling 2009), als onderdeel van nieuwe Cultuurnota.</p> <p>Bijdrage aan Stichting Boei voortzetting KIK.</p>
2.8. Vergroten cultuurparticipatie	<p>Meer museumbezoek.</p> <p>Grotere cultuurparticipatie inwoners en toeristen.</p> <p>Divers en veelzijdig aanbod van festivals.</p> <p>Cultuureducatie verankeren in scholen.</p> <p>Meer professionele toneelvoorstellingen voor alle leeftijdscategorieën.</p>	<p>Stimuleringsprogramma op basis van nieuwe Cultuurnota en in samenspraak met relevante partners (gereed 2009).</p>
2.9. Behoud en ontwikkelen cultureel erfgoed	<p>Behoud industrieel erfgoed.</p> <p>Meer maatschappelijk draagvlak voor behoud erfgoed.</p> <p>Verdubbeling aantal vrijwilligers dat zich inzet voor erfgoed.</p> <p>Stevig en herkenbaar Huis voor Drentse Taol. Streektaal als versterking culturele identiteit en taalontwikkeling in basisonderwijs.</p>	<p>Instandhouding KIK.</p> <p>Erfgoedproject "Tafelzilver van Drenthe" (opstellen 2008, uitvoeren 2009 t/m 2012).</p> <p>Organiseren nieuwe prikkels belangstelling cultureel erfgoed onder brede lagen bevolking.</p> <p>Werven vrijwilligers voor ondersteuning PR erfgoed.</p> <p>Opstellen en uitvoeren meerjarenplan 2008-2012 Huis voor Drentse Taol.</p>
2.10. Vormgeven beeldkwaliteit in openbare ruimte	<p>Verbeterd en eigentijds imago van Drenthe.</p> <p>Versterking kernkwaliteiten Drents landschap en erfgoed.</p>	<p>Opstellen subsidieregeling in kader herziening Cultuurnota 2009-2012.</p>

Financieel overzicht

Programma 2: Samenleving met samenhang	2007	2008	2009	2010	2011
2.1 Kansen voor jeugd en gezin		700.000	700.000	700.000	700.000
2.2 Kansen voor Onderwijs: kwaliteitsslag basisonderwijs Drenthe* *					
2.3 Kansen voor onderwijs: aanpak Voortijdig Schoolverlaten		372.000	372.000	232.500	139.500
2.4 Kansen voor welzijn en zorg: sociale samenhang en participatie	372.000	465.000	465.000	465.000	93.000
2.5 Kansen voor "7 tot 7"diensten- en voorzieningen- programma in Drentse gemeenten		465.000	465.000	465.000	465.000
2.6 Kansen voor Sport: Drenthe profilering als sportprovincie		558.000	418.500	418.500	418.500
2.7 Versterken culturele infrastructuur Drenthe	100.000	10.000	329.000	329.000	329.000
2.8 Vergroten cultuurparticipatie			799.800	883.500	883.500
2.9 Behoud en ontwikkelen cultureel erfgoed		195.000	295.000	295.000	295.000
2.10 Vormgeven beeldkwaliteit in openbare ruimte			93.000	93.000	93.000
Indexering subsidies	174.461	177.052	183.178	189.494	196.300
Totaal programma 2: Samenleving met samenhang	646.461	2.942.052	4.120.478	4.070.994	3.612.800

* *: Betreft kosten welke uit Stimuleringsfonds Drentse projecten worden gefinancierd

Programma 3: Ruimte en bereikbaarheid

De gewijzigde Wet op de ruimtelijke ordening (Wro) leidt tot nieuwe bestuurlijke verhoudingen op het terrein van de ruimtelijke ordening. Wij zullen die de komende jaren in overleg met de medeoverheden vormgeven in het proces van de provinciale structuurvisie. Deze visie met de planhorizon 2020 biedt de gelegenheid het provinciaal beleid op een aantal belangrijke thema's te actualiseren. Het werken, wonen en recreëren in een cultuurhistorisch en landschappelijk unieke omgeving is een belangrijke kernwaarde van Drenthe. De bescherming en verdere ontwikkeling hiervan vereisen een samenhangende scherpere ruimtelijke en economische profilering van het Drents Plateau, de steden en de "schil" van Drenthe. Verdere verrommeling van het landschap wordt met kracht tegengegaan. Klimaatontwikkeling en ruimtegebruik worden beter op elkaar afgestemd. Duurzaam wonen en het toepassen van energiebesparing en nieuwe energiealternatieven worden gestimuleerd. De steden worden ontwikkeld vanuit hun specifieke kwaliteiten voor wonen en vestiging en hun verbinding met de omliggende groene ruimte. Specifiek wordt ingezet op versterking van de (inter)nationale posities van het Nationaal stedelijk netwerk Groningen-Assen en Emmen / Zuidoost-Drenthe. Het Provinciale Verkeers- en Vervoersplan (PVVP) wordt geactualiseerd, mede als belangrijke bouwsteen voor de structuurvisie.

Ruimtelijke ordening en volkshuisvesting

3.1. Regie ruimtelijke opgaven en verkenning actief provinciaal grondbeleid

Meer provinciale regie in een vroeg stadium, in nauwe samenwerking met de decentrale overheden, levert kwaliteitswinst op voor de ruimtelijke processen, gebiedsgerichte ontwikkelingsprojecten en de realisatie van de (rijks)doelen in het landelijk gebied (Investeringsbudget Landelijk Gebied en pMJP). Een effectief instrument hiervoor kan ook zijn een actief grondbeleid van de overheden. De nieuwe Wet op de ruimtelijke ordening en de grondexploitatiewet bieden kansen. Wij verkennen de mogelijkheden van een actief provinciaal grondbeleid. De verkenning richt zich onder meer op de juridische en organisatorische aspecten van samenwerkingsvormen met publieke en/of private partijen. Een actief provinciaal grondbeleid vereist een eigen kapitaal als garantstelling en om vreemd vermogen aan te trekken. De bevindingen van de verkenning naar de optie actief provinciaal grondbeleid worden in de 1e helft 2008 voorgelegd aan de staten.

3.2. Tegengaan (verdere) verrommeling landschap

Tegengaan van verrommeling wordt een speerpunt in de voorgestane interactieve ontwikkelingsplanologie en het beleid om de kernkwaliteiten in het landelijk gebied te versterken. De provincie zal samen met de gemeenten de rol van kennismakelaar vervullen en zorgdragen voor gebundelde inzet van specifieke kennis. Dit vereist een analyse van de huidige situatie en formulering van een gezamenlijke aanpak. De provinciale structuurvisie, gebaseerd op de nieuwe Wro, wordt daarvoor het nieuwe kader.

3.3. Verbeteren kwaliteit woningvoorraad. Bevorderen duurzaam bouwen, energiebesparing en toepassing nieuwe energiealternatieven

Wij willen samen met een gemeente (en/of corporatie) en een ontwikkelaar participeren in de realisering van een extreem duurzame woonwijk. De bijdrage betreft de proceskosten om te komen tot een goed ontwerp voor een (voorbeeld)wijk. De realisatie gebeurt door marktpartijen. Beoogde financiële partijen in de ontwerpfase zijn naast de gemeente/corporatie een ontwikkelaar en leveranciers van innovatieve systemen. De meerwaarde zit in het combineren van verschillende concepten en technieken, die samen voor een duurzame wijk zorgen.

3.4. Meer balans tussen vraag en aanbod op woningmarkt

Toename van starterswoningen en ontwikkeling van zorg-woonvormen zorgen voor meer diversiteit in woonmilieus in Drenthe. Inzet is samen met gemeenten en woningbouw-corporaties voor € 100.000 bouwkosten via een prijsvraag een voorbeeldproject te realiseren voor een starterswoning. Het voorbeeldproject moet de katalysator zijn om genoemde partijen de genoemde streefaantallen te laten bouwen.

Wij nemen het initiatief om met een gemeente een zorg-woonconcept te ontwikkelen in de vorm van een nieuwe woonwijk, waar de zorg voor ouderen een prominente rol speelt. Zorg-woonconcepten (sun-city) kunnen ook in (clusters van) vrijkomende boerderijen worden ondergebracht. Met het project willen we Drenthe profileren als een provincie die, mede kijkend naar de kernwaarden van de leefomgeving, ideaal is voor dit type wonen. Van het voorbeeldproject moet een stimulans uitgaan voor zorgaanbieders en zorgontwikkelaars van verdere projectontwikkeling. Er kan beleidsmatig een link worden gelegd met het thema “Zorgtoerisme”.

3.5. Impuls aan wijk- en buurtvernieuwing in steden

Ook Drenthe kent probleemwijken. Voor de (sociaal) meest prominente aandachtswijken (2 in de steden en 1 in een plattelandsgemeente) worden actieprogramma's opgesteld en uitgevoerd. De selectie van de wijken, de opstelling en uitvoering van actieprogramma's vinden plaats in samenwerking met de gemeenten en woningbouwcorporaties. De actieprogramma's gaan zich richten op een brede aanpak. Zij moeten mede de aanpak in het kader van welzijn en zorg versterken.

3.6. Ruimte voor experimentele architectuur en wonen op en aan water

Wij nemen het initiatief voor de uitwerking van 3 uitvoerbare (voorbeeld)projecten van experimentele en vernieuwende architectuur en woningbouw. De landschappelijke inpassing en compensatie als maatschappelijke tegenprestatie voor het wonen op een “bijzondere” plek krijgen nadrukkelijk aandacht. De inzet is gericht op planvorming en het mobiliseren van partijen (gemeenten, particulieren, corporaties en projectontwikkelaars) voor de uitvoering.

3.7. Integrale en duurzame gebiedsontwikkeling Assen-Zuid

De integrale aanpak voorziet in een versterking van de ruimtelijk-economische structuur van Assen, c.q. het Nationaal stedelijk netwerk Groningen-Assen, verbetering van de (OV-)bereikbaarheid van het gebied (o.a. Kolibri, vervoersmanagement en evenementen gerelateerde productinnovatie OV) en een hoogwaardige landschappelijke inpassing van de verschillende projectonderdelen. Het project is een samenwerkingsverband met de gemeente, het rijk en diverse marktpartijen. De financiële verkenning voorziet in een totale investeringsomvang van ca. € 160 mln.

3.8. Uitbouw positie Beilen als substreekcentrum

Samen met de gemeente Midden-Drenthe wordt een visie opgesteld voor de ontwikkeling van Beilen als “hart” van het Drents Plateau en uitvalsbasis voor het recreatieve midden van Drenthe. In de visie komen aan de orde o.a. groeistrategie en keuze woningbouwlocaties Beilen, status en relatie NS-station, versterking centrum van Beilen, verbindingen met Westerbork en omliggende natuur (Dwingelerveld enz.). De visie dient als kader voor investeringen in woningbouw, infrastructuur, recreatie en toerisme, landschapsbouw, enz.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
3.1. Regie ruimtelijke opgaven en verkenning actief provinciaal grondbeleid	Meer provinciale regie op ruimtelijke processen, gebiedsgerichte ontwikkelingsprojecten en realisatie (rijks)doelen in landelijk gebied.	Afstemming intensivering regiefunctie met decentrale overheden. Verkenning mogelijkheden actief provinciaal grondbeleid.
3.2. Tegengaan (verdere) verrommeling landschap	Meer op kwaliteit gerichte ruimtelijke en landschappelijke planvorming. Invulling geven aan uitkomsten campagne "Kiek op Drenthe (2006) en aanbevelingen symposium "Samen werken aan natuur en landschap in Drenthe" (2007).	Evaluatie Nota Landschap en effectiviteit omgevingsbeleid, introductie planvorming nieuwe stijl, opstellen nieuw beleidskader en uitvoeren pilot met nieuw instrumentarium. Jaarlijks aanpak 2 à 3 verrommelde situaties. Concretiseren kwaliteitsplatform, landschapsfonds en landschapsdesk. In kader omgevingsbalans proefopzet maken voor landschapsmonitoring.
3.3. Verbeteren kwaliteit woningvoorraad. Bevorderen duurzaam bouwen, energiebesparing en toepassing nieuwe energiealternatieven.	Duurzame wijk van minimaal 100 woningen, die vanuit duurzaam bouwen, woonkwaliteit, stedenbouwkundige opzet, waterhuishouding, mobiliteit, gezonde leefomgeving en milieutechniek het meest vergaand is in Nederland.	Planvorming i.s.m. gemeente en/of woningbouwcorporatie en ontwikkelaar.
3.4. Meer balans tussen vraag en aanbod op woningmarkt	Realisatie 100 woningen per jaar voor starters. Ontwikkelen nieuwe woonwijk, gericht op ouderenzorg.	Uitschrijven van prijsvraag om starterswoning voor € 100.000 bouwkosten te ontwerpen. Samen met gemeente (en/of woningbouwcorporatie) en zorgontwikkelaar ontwikkelen van woon-zorgconcept.
3.5. Impuls wijk- en buurtvernieuwing N.B. Raakvlak met prioriteit 3.10: Programma Stad.	Functionele, fysieke en sociale kwaliteitslag voor 3 aandachtswijken: 2 in steden en 1 in plattelandsgemeente.	Selectie meest (sociale) aandachtswijken en opstellen actieprogramma's.
3.6. Ruimte voor experimentele architectuur en wonen op en aan water	Introductie van aantal aansprekende vormen van woningbouw in/op/ aan water, met aandacht voor architectuur, duurzaamheid en inpassing in landschap. Onderzoek naar vormen van compensatie (natuur, landschap, sociaal-economisch, recreatief en waterhuishoudkundig) als maatschappelijke tegenprestatie	Deelname aan 3 initiatieven (w.o. gebiedsontwikkeling vaarweg Erica - Ter Apel), waarbij gehele spectrum van architectuur, inpassing en compensatie aan orde komt.
3.7. Integrale en duurzame gebiedsontwikkeling Assen-Zuid	Versterking ruimtelijke en economische structuur Nationaal stedelijk netwerk Groningen - Assen. Verbetering bereikbaarheid Assen.	Uitwerken in deelplannen van in Masterplan Assen-Zuid vastgelegde visie: - ontwikkeling toeristisch-recreatieve westrand in aansluiting op TT-circuit en TT-world; - aanleg hoogwaardig bedrijvenpark bij knooppunt A28/N33, gericht op concept Energy Valley, Sensor Universe en zorgsector; - integraal ontsluitingsprofiel, met aansluitingen op hoofdwegennet en nieuw NS-station/OV-knooppunt (concept Kolibri).
3.8. Uitbouw positie Beilen als substreekcentrum	Versterken positie Beilen als substreekcentrum met goede verbindingen (bereikbaarheid, landschappelijk en recreatief) naar Drents Plateau.	Opstellen lange termijn visie en maatregelenprogramma, inclusief woonopgave.

Stedelijke ontwikkeling

3.9. Attractieve steden

Uitgangspunt is voortzetting van het beleid van concentratie van wonen en werken in en om de steden. Het leidt tot betere benutting van de (OV-)infrastructuur en stedelijke voorzieningen en meer onderlinge synergie tussen economische activiteiten. Belangrijk bijkomend effect is de afnemende ruimtedruk op het kwetsbare Drents Plateau en betere kansen voor behoud en versterking van de Drentse kernwaarden. Samen met de steden wordt een algemene agenda voor stedelijke ontwikkeling opgesteld. Op basis daarvan worden ontwikkelagenda's per stad ontworpen. Deze richten zich op de belangrijke projecten voor de korte en middellange termijn, zoals specifieke woonprojecten, bereikbaarheid, centrumvoorzieningen, (revitalisering) bedrijventerreinen, cluster- vorming bedrijven, (integrale) gebiedsontwikkeling (b.v. centrumplannen en vaarweg Erica-Ter Apel). Begin 2008 worden met de steden afspraken gemaakt over de agenda's, de gezamenlijke uitvoeringsorganisatie en de uitwerkingsplannen. De uitvoering van de maatregelen en projecten vindt plaats in de periode 2008 t/m 2011. Besluitvorming over eventuele provinciale bijdragen in maatregelen en projecten loop via het Stimuleringsfonds Drentse projecten. Wij voeren periodiek overleg met de steden over de voortgang van de ontwikkelagenda's.

3.10. Verplaatsing dierentuin en theater Emmen naar Noordbargeres

Verplaatsing van de dierentuin in combinatie met nieuwbouw van het theater en herontwikkeling van de vrijkomende centrumlocaties vormt een centraal onderdeel van de stadsagenda van Emmen. Wij staan in beginsel positief tegenover dit grootschalige en samenhangende ontwikkelproject. Het kan een belangrijke impuls betekenen voor de verdere economische en toeristische ontwikkeling van de stad Emmen. De gemeente is leidend bij de verdere planvorming. De stadsagenda is ook onderwerp van overleg met het ministerie van VROM, om rijksmiddelen beschikbaar te krijgen voor de ontwikkeling van de regio. De periode 2007 t/m 2009 wordt gebruikt voor gezamenlijke planontwikkeling, ruimtelijke ordeningstraject, financieringsplan en mobiliseren van derden. De investeringen zijn voorzien vanaf 2010.

Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
3.9. Attractieve Steden	<p>Algemene ontwikkelagenda:</p> <ul style="list-style-type: none"> -beter profileren Drenthe en Drentse steden; - groene ruimte beter gebruiken bij stedelijke ontwikkeling: toegankelijkheid en woonkwaliteit; - investeren in kwaliteit woonmilieu's; - wijkontwikkeling vanuit Drentse waarden; - revitaliseren en ontwikkelen bedrijventerreinen; - stedelijke ontwikkeling afstemmen op beleid klimaat- en energie; - stedelijke voorzieningen meer benutten. <p>Specifiek: Per stad samenwerken bij planvorming en realisatie speerpunten ontwikkeling.</p>	<p>Uitvoeren algemene ontwikkelagenda.</p> <p>Uitvoeren agenda per stad.</p>
3.10. Verplaatsing dierentuin en theater Emmen naar Noordbargeres	<p>Impuls kwaliteit stedelijke en toeristisch-recreatieve voorzieningen door geïntegreerde planvorming en uitvoering nieuwbouw. Verplaatsing maakt ook belangrijke impuls mogelijk herontwikkeling stadscentrum.</p>	<p>Samenwerkingsverband met Emmen voor planvorming (2008), planuitwerking (2008-2009) en realisatie project (2010 e.v.).</p>

Verkeer en Vervoer

3.11. Investeringsnota Verkeer en Vervoer

Onze ambitie is het verder verbeteren van de aansluiting van Drenthe op de (inter)nationale kerngebieden en de verbindingen tussen de noordelijke kernzones. Verbetering van de stedelijke bereikbaarheid krijgt prioriteit. Samen met het OV-bureau Groningen - Drenthe wordt ingezet op verdere productinnovatie binnen het openbaar vervoer. Waar mogelijk en wenselijk worden in de verkeers- en vervoersector innovatieve en energiebesparende maatregelen toegepast. De staten stellen in de 2e helft van 2007 het nieuwe Provinciaal Verkeers- en Vervoers-plan (PVVP) 2007-2012 vast. De huidige Investeringsnota Verkeer en Vervoer loopt tot en met 2010. Op basis van het PVVP wordt de staten in het 1e halfjaar van 2008 een geactualiseerde en aanvullende Investeringsnota voorgelegd voor de periode 2011 t/m 2016, resp. 2016 t/m 2020. In de Investeringsnota wordt het PVVP-beleid geoperationaliseerd in, samen met de overige VV-partijen te realiseren, maatregelen en projecten. Prioriteit hebben de in het collegeprogramma genoemde grote projecten en thema's als stedelijke bereikbaarheid, ketenmobiliteit, mobiliteitsmanagement, productinnovatie openbaar vervoer, fietsverkeer en Duurzaam Veilig. Daarnaast wordt een Meerjarenprogramma exploitatie openbaar vervoer opgesteld. De inzet voor partiële verdubbeling van de spoorlijn Zwolle-Emmen maakt onderdeel uit van de onderhandelingen met het rijk over de overdracht van de exploitatie van de lijn aan de betrokken provincies. De financiële afspraken met het rijk worden zo mogelijk geïntegreerd in de Investeringsnota. De nota zal een dekkingsvoorstel bevatten voor de periode na 2010, inclusief beoogde externe bijdragen, afrekenbare prestatiedoelen en bijbehorende indicatoren. Uit de Financiële verkenning verkeer en vervoer 2007 blijkt dat voor de periode 2007-2011 een aanvullende provinciale bijdrage nodig is om de doelstellingen te bereiken.

3.12. Stimuleren goederenvervoer over water

Wij verkennen de mogelijkheden voor verdere ontwikkeling van Meppel als "natte" multimodale toegangspoort van Drenthe. Het onderzoek richt zich op de behoefte aan flankerend beleid, c.q. investeringen in de logistieke keten en/of de ruimtelijke-economische ontwikkeling van Meppel. Het Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport (MIRT) voorziet in 2008 in de afronding van de planstudie voor het project Verbetering hoofdvaarweg Meppel-Ramspol. Belangrijkste projectonderdeel daarvan is de vervanging van de keersluis Zwartsluis door een schutsluis.

3.13. Beheer en onderhoud wegen en vaarwegen

Om het beheer en onderhoud op het vastgestelde kwaliteitsniveau te houden is in het managementcontract vastgelegd dat het budget jaarlijks wordt geïndexeerd. Naast deze standaardindexering wordt het budget groot onderhoud geïndexeerd middels een marktsituatie indicator. De marktontwikkelingen kunnen leiden tot niet voorziene extra kostenstijgingen. De voorbeeldfunctie van de provincie bij de toepassing van duurzame energiemaatregelen bij het beheer en onderhoud van wegen en kanalen en het gebruik van het eigen wagenpark wordt actief gestalte gegeven. Vooralsnog worden de kosten opgevangen binnen het meerjarig managementcontract Wegen en Kanalen. Een uitzondering geldt de nader te bepalen kosten voor een mogelijk te plaatsen windmolen bij de sluis Rogat. Die kosten worden gedekt binnen de beschikbare budgetten Milieu.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
3.11. Investeringsnota Verkeer en Vervoer	Optimaliseren infrastructuur en mobiliteit als belangrijke drager voor duurzame ruimtelijke en economische ontwikkeling van Drenthe en goede en veilige bereikbaarheid van voorzieningen.	Opstelling Meerjaren exploitatieprogramma openbaar vervoer. Afronden onderhandelingen met rijk over overdracht exploitatie en verbeterings-maatregelen spoorlijn Zwolle-Emmen. Vaststelling nieuwe Investeringsnota Verkeer en Vervoer.
3.12. Stimuleren goederenvervoer over water	Ontwikkeling Meppel als multimodaal knooppunt goederenvervoer.	Onderzoek verdere ontwikkeling "nat" knooppunt Meppel. Afronden MIRT-planstudie verbetering hoofdvaarweg Meppel-Ramspol.
3.13. Beheer en onderhoud wegen en vaarwegen	Handhaven goede kwaliteit aanleg, beheer en onderhoud wegen en vaarwegen. Risico's provincie verminderen bij aanbesteden van werken. Voorbeeldfunctie provincie duurzaam bouwen en beheren wegen- en vaarwegenzorg	Aanpassen indexering managementcontract voor aandeel groot onderhoud. Het bij pilots uitgevoerde innovatief en geïntegreerd aanbesteden verder doorontwikkelen en meer toepassen. Verminderen milieubelasting door aanpassing auto's kantonniers. Verminderen energiegebruik door aanpassing wegverlichting en toepassing alternatieve energiebronnen.

Financieel overzicht

Programma 3: Ruimte en bereikbaarheid	2007	2008	2009	2010	2011
3.1 Regie ruimtelijke opgaven en verkenning actief provinciaal grondbeleid *					
3.2 Tegengaan (verdere) verromeling landschap	46.500	604.500	604.500	604.500	511.500
3.3 Verbeteren kwaliteit woningvoorraad. Bevorderen duurzaam bouwen, energiebesparing en toepassing nieuwe energiealternatieven *					
3.4 Meer balans tussen vraag en aanbod op woningmarkt *					
3.5 Impuls wijk- en buurtvernieuwing *					
3.6 Experimentele architectuur en wonen op en aan het water			100.000	100.000	
3.7 Integrale en duurzame gebiedsontwikkeling Assen-Zuid **					
3.8 Uitbouw positie Beilen als substreekcentrum *					
3.9 Attractieve steden **					
3.10 Verplaatsing dierentuin en theater Emmen naar Noordbargeres **					
3.11 Investeringsnota Verkeer en Vervoer				2.500.000	5.000.000
3.12 Stimuleren goederenvervoer over water				p.m.	
3.13 Beheer en onderhoud wegen en vaarwegen		p.m	p.m	p.m	p.m
Totaal programma 3: Ruimte en Bereikbaarheid	46.500	604.500	704.500	3.204.500	5.511.500

* : Betreft proceskosten welke uit Programma Middelen, prioriteit 6.4 proceskosten, worden gefinancierd

* *: Betreft kosten welke uit Stimuleringsfonds Drentse projecten worden gefinancierd

Programma 4: Kennis wérkt

Niemand aan de kant! Zeker niet bij opleiding en werk. Alle talenten in Drenthe worden benut, zodat iedereen deelneemt aan onderwijs, arbeidsmarkt of samenleving. De provincie Drenthe zet zich in voor een integrale ketenbenadering met koppelingen tussen jeugdzorg, onderwijs, arbeidsmarkt en innovatie. Waarbij de Drentse economie zich ontwikkelt tot een duurzame, dynamische en innovatieve kenniseconomie. Met kansrijke sectoren die passen bij het profiel van Drenthe. Maar ook met aandacht voor de internationale context waarin Drenthe opereert. Voor welvaart én welzijn van alle inwoners van deze provincie!

Economie

4.1. Omvorming economie tot duurzame, dynamische en innovatieve kenniseconomie

Drenthe kent een aantal kansrijke sectoren zoals sensortechnologie, energie en de agribusiness. Zij vormen de kern van de economische inzet in de ontwikkeling naar een kenniseconomie. Op het gebied van de sensortechnologie staan we voor een grote opgave en uitdaging om de economische potenties van een topinstituut als Astron verder te ontwikkelen en uit te bouwen in marktpotenties. In samenspraak met het bedrijfsleven worden initiatieven ontwikkeld om het ondernemerschap te bevorderen. Kennisontwikkeling, innovatie en internationale oriëntatie zijn daarbij belangrijke opgaven. Met het Drents Uitvoeringskader SNN-programma's 2007-2013 (Operationeel Programma EFRO, Interreg IV-a en Koers Noord) en het Drents Innovatief Actieprogramma (IAP) wordt nadere invulling gegeven aan voorgaande. Gelet op de doelstellingen en de hoge ambities houden wij rekening met een substantiële financiële bijdrage gedurende de gehele looptijd van genoemde programma's. De besluitvorming hierover loopt via het Stimuleringsfonds Drentse projecten. Bij de ontwikkeling van bedrijventerreinen heeft duurzame revitalisering van bestaande terreinen en parkmanagement de hoogste prioriteit. De nota Bedrijventerreinen wordt geactualiseerd. De transitie van de Drentse economie naar een dynamische en innovatieve kenniseconomie krijgt verder vooral gestalte in samenhang met prioriteit 4.2.

4.2. Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt

Een goede kwantitatieve en kwalitatieve aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt is een basisvoorwaarde voor de transitie van de Drentse economie naar een internationaal georiënteerde kenniseconomie. Ontwikkelkansen worden gestimuleerd voor alle lagen van de bevolking, vooral in Zuidoost-Drenthe (inclusief regio Hoogeveen). De ketenaanpak (jeugdzorg - onderwijs - arbeidsmarkt - kennis) staat centraal. Deze aanpak wordt uitgewerkt in een nieuw meerjaren uitvoeringsprogramma "Kennis wérkt". Hiermee wordt voortgebouwd op het onderdeel Onderwijs en Kennisinfrastructuur (OKI) van het project Werk, Onderwijs en Kennisinfrastructuur (WOK). Deze prioriteit moet worden beoordeeld in directe samenhang met de prioriteiten 2.2 en 2.3.

Samen met de gemeente Emmen en de Hogeschool Drenthe wordt een visie op het beroepsonderwijs in Drenthe opgesteld. Een nieuw project is het opzetten van vier Leer-werk-loketten. Een in te stellen Taakgroep Jeugdwerkloosheid brengt binnen een jaar advies uit over de aanpak van dit belangrijke thema. Technische beroepen en ambachtelijke opleidingen worden gestimuleerd via o.a. stageplaatsen. De provincie participeert in een Drents - Groningse website over arbeidsmarkt- en onderwijsgegevens.

Sociale innovatie op de werkvloer wordt gestimuleerd. Hierbij wordt gedacht aan bijvoorbeeld: flexibele werktijden, thuiswerken, arbeidsdeelname van gehandicapten en gedeeltelijk arbeidsongeschikten. Deze aanpak krijgt ook aandacht op het schaalniveau van een bedrijventerrein, omdat de schaal van individuele ondernemingen soms te klein blijkt om sociale innovatie vorm te geven. Hiervoor werken wij samen met de verantwoordelijke partijen.

De beleidsinspanningen sluiten aan bij de Kennis investeringsagenda Noord-Nederland (KIA) van het SNN. De rijksfinanciering hierin is nog onduidelijk. Een provinciale bijdrage is gewenst en zal qua besluitvorming lopen via het Stimuleringsfonds Drentse projecten.

4.3. Profileren Drenthe in Noordelijke Ontwikkelingsas (NOA).

Inzet is dat Drenthe op basis van haar eigen kernkwaliteiten internationaal herkenbaar wordt als aantrekkelijke regio voor wonen, werken en recreëren. Vanuit deze basisgedachte willen wij Drenthe nadrukkelijk profileren in de uitwerking van de NOA-visie en de uitvoering van het Actieplan NOA (2008 t/m 2010). Wij zijn bereid binnen NOA een actieve medecoördinerende en initiërende rol te vervullen. Onze NOA-ambities zijn sterk verbonden met onder meer onze economische en culturele uitgangspunten en speerpunten. In voorkomende gevallen zal Drenthe actief “meeliften” met promotionele NOA-activiteiten, congressen, beurzen, culturele manifestaties en creatieve “broedkamer” initiatieven in binnen- en buitenland en promotiematerialen.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
4.1. Omvorming Drentse economie tot duurzame, dynamische en innovatieve kenniseconomie	<p>Impuls transitie Drentse economie naar “kenniseconomie”, met internationale component.</p> <p>Versterkte innovatiekracht en ondernemersschap Drenthe, waarbij excelleren mogelijk is!</p> <p>Investeringsimpuls kansrijke economische sectoren en speerpunten provinciaal beleid.</p> <p>Gerevitaliseerde bedrijventerreinen met parkmanagement.</p>	<p>Projectontwikkeling, samen met externe partijen en binnen Drents uitvoeringskader SNN-programma's Koers Noord, OP-EFRO, en EU-interregionale fondsen (2007 t/m 2013).</p> <p>Actualiseren beleidsnota Bedrijventerreinen.</p> <p>Opstellen en uitvoeren Drents Innovatief Actieprogramma (IAP).</p>
4.2. Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt.	<p>Groter aantal structurele samenwerkingsverbanden bedrijven - onderwijs.</p> <p>Verder uitbouwen van economische potenties van kennis en sensortechnologie. Doorstroom MBO naar HBO is 50% in 2011. Grotere instroom in kraptesectoren, o.a. zorg.</p> <p>Beroepsbevolking: opleiding minimaal op landelijk gemiddelde.</p> <p>Voldoende (gekwalficeerd) personeel voor economische speerpunten, technische sector en zorg.</p> <p>Minder jeugdwerkloosheid; participatie en zelfstandigheid jongeren onder 27 jaar.</p> <p>Sociale innovatie op werkvloer.</p>	<p>Nieuw meerjarig uitvoeringsprogramma “Kennis wérkt” (gereed 2007, uitvoering 2008-2011).</p> <p>Stimuleren samenwerking onderwijs en bedrijfsleven.</p> <p>Met Emmen en Hogeschool Drenthe visie en masterplan ontwikkelen voor Beroepsonderwijs in Drenthe.</p> <p>In 2008 minimaal 1 project sociale innovatie bedrijventerreinaanpak.</p> <p>Versterken bestaande kenniscentra met o.a. uitbouw Kenniscampus, verbeteren opleidingsinfrastructuur en impuls economische spin-off.</p> <p>Instellen Taakgroep Jeugdwerkloosheid.</p>
4.3. Profileren Drenthe in Noordelijke Ontwikkelingsas (NOA).	Drenthe op basis van eigen kernkwaliteiten internationaal herkenbaar als aantrekkelijke regio voor wonen, werken en recreëren.	Bijdragen aan uitvoering Actieplan NOA (2007-2010)

Toerisme en recreatie

4.4. Structuurversterking recreatie en toerisme.

In samenspraak met de medeoverheden, het onderwijs, brancheorganisaties en ondernemers wordt voor de periode 2008-2013 een gezamenlijk actieplan opgesteld voor de totale toeristische sector (incl. de zorgcomponent). Beleidsmatige ontwikkelingen en beeldvorming voor de planhorizon 2013 worden meegenomen in de ontwikkeling van de provinciale structuurvisie. Projectontwikkeling vindt plaats in overleg met ondernemers, betrokkenen uit onderwijs, onderzoek en overheid (4 O's), onder andere gestimuleerd door het vormen van een Coalitie Toerisme Drenthe. Onze inzet is structurele versterking van recreatie en toerisme met toekomstperspectief. Wij richten ons op het verder versterken van de kennis, het organiserend vermogen en de grensoverschrijdende netwerken in de sector. Belangrijk is een kwaliteitsverbetering via de toepassing van nieuwe technologieën, ontwikkeling van nieuwe producten, marktconcepten en publieksattracties. Wij willen Drenthe ontwikkelen en promoten als provincie voor actieve recreatie. Realisatie van het fietsknooppuntenplan vinden wij belangrijk. Toeristische knelpunten in waardevolle gebieden (o.a. door Natura 2000) worden opgelost. Ontwikkeldoel is verder toename van de lengte van de verblijfsduur en het aantal toeristen, van de toeristische bestedingen en de investeringen in sector, met als uiteindelijk effect toename van de (in)directe werkgelegenheid. Onze bijdrage aan de uitvoering van maatregelen en projecten is een aanvulling op de cofinanciering voor de uitvoering van de noordelijke economische programma's.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
4.4. Structuur-versterking sector recreatie en toerisme.	Kwaliteits- en vernieuwingsslag totale sector. Versterking concurrentiekracht en groei marktaandeel toeristische sector	Opstellen Actieplan toeristische sector 2008 t/m 2013. Bijdragen aan maatregelen en projecten (2008 t/m 2013). Vormen Coalitie Toerisme Drenthe 2020. Uitvoeren van fietsknooppuntenplan.

Landbouw

4.5. Structuurversterking land- en tuinbouw.

Het agrocluster is voor Drenthe een belangrijke economische drager. Door de hervorming van het Europese landbouwbeleid staan belangrijke clusters als zuivel, suiker en zetmeel onder druk. In Drenthe zijn volop kansen om de noodzakelijke omslag te maken. Inzet is ontwikkeling van nieuwe, marktgerichte ketenactiviteiten. Kennisinfrastructurele voorzieningen worden ontwikkeld en/of verbeterd. Innovaties in o.a. agrologistiek, ICT, agrificatie, bioraffinage en levenswetenschappen (groene life sciences) worden gestimuleerd. De concurrentiekracht van de traditionele productieketens binnen het regionale agrofoodcomplex moet worden versterkt. Verbetering van productkwaliteit, productiewijze en -omgeving en voedselveiligheid wordt bevorderd. Ondernemerschap (ook maatschappelijk verantwoord) wordt versterkt, incl. de ondersteuning van innovatieve tendensen via voorbeeldprojecten, voorlichting en toekomststudies. De beoogde activiteiten passen binnen de Strategische Agenda van het SNN. De haalbaarheid van de hoge ambities is mede afhankelijk van de voor de komende periode beschikbare middelen van het ministerie van LNV. Ondanks de afbouw van de UILNN-regeling (Uitvoeringsprogramma Innovatieve Landbouw Noord-Nederland) gaan wij investeren in structuurversterkende en/of innovatieve maatregelen en projecten in de landbouwsector. Onze bijdragen zijn een aanvulling op medefinanciering van de nieuwe nationale en EU-programma's voor regionale ontwikkeling (zie prioriteit 4.1).

Wat zin de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
4.5. Duurzame structuurversterking land- en tuinbouw (volledige keten)	<p>Impuls samenwerking en verbeterde systeem-, product- en procesinnovaties in primaire bedrijven en keten.</p> <p>Versterking concurrentiekracht, vergroten toegevoegde waarde agrosector en verbeteren financiële positie landbouwbedrijfsleven.</p> <p>Maatschappelijk verantwoorde en duurzame markt- en ketengerichte productieprocessen.</p> <p>Behoud of toename van werkgelegenheid.</p>	<p>Meewerken aan projectontwikkeling op basis van vraaggerichte benadering.</p> <p>Creëren platform waar ondernemers, onderwijs, onderzoek en overheid (zgn. 4 O's) elkaar ontmoeten en waaraan innovatieve ideeën en projecten hun basis aan ontlennen.</p>

Financieel overzicht

Programma 4: Kennis werkt	2007	2008	2009	2010	2011
4.1 Omvorming Drentse economie tot duurzame, dynamische en innovatieve kenniseconomie (ook financiering uit Stimuleringsfonds Drentse projecten) **		1.210.000	1.210.000	1.210.000	1.210.000
4.2 Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt **					
4.3 Profileren Drenthe in Noordelijke Ontwikkelingsas		176.000	176.000	176.000	
4.4 Structuurversterking recreatie en (zorg)toerisme (ook financiering uit Stimuleringsfonds Drentse projecten) **		120.000	120.000	120.000	120.000
4.5 Structuurversterking land- en tuinbouw **					
Totaal programma 4: Kennis werkt	0	1.506.000	1.506.000	1.506.000	1.330.000

** : Betreft kosten welke uit Stimuleringsfonds Drentse projecten worden gefinancierd

Programma 5: Leefomgeving

Wij willen de voorsprong van Drenthe als aantrekkelijke vestigingsregio voor wonen, werken en recreëren in een mooie, schone en sociaal veilige leefomgeving verder uitbouwen. De provincie zal (inter)nationaal worden geprofileerd op basis van deze kwalitatief hoogwaardige kenmerken. Projectontwikkeling is gebaseerd op het beginsel van versterking van de onderlinge synergie van de in het collegeprogramma genoemde kernwaarden (o.a. samenhangende benadering “blauwe en groene diensten”). Wij willen een voortrekkersrol vervullen bij de ontwikkeling van kennis en innovatie rond klimaat en energie. Wij nemen het voortouw bij de afstemming van ruimtelijke vraagstukken rond klimaat en energie. Milieugezondheid en duurzaamheid worden belangrijke wegingsfactoren in het provinciaal beleid. Ook worden een integraal beleidsplan voor de ondergrond en een innovatieve visie op het grondwater opgesteld.

Water

5.1. Opgaven voor wateroverlast en watertekort en combineren “blauwe en groene diensten”

Provincies hebben een regisserende rol richting waterschappen voor de uitvoering van maatregelen op het terrein van waterbeheersing. Een belangrijk thema in de samenwerking met onze waterschappen zijn de opgaven voor het tegengaan van wateroverlast en watertekort. Het proces tot aanwijzing van de gebieden voor waterberging in Drenthe loopt. De gebieden worden planologisch vastgelegd in een POP, c.q. de nieuwe structuurvisie. Met de inrichting van bergingsgebieden is reeds begonnen in Noord-Drenthe (Eelder- en Peizerdiep, Lappenvoort en Tussenwater ten zuiden van het Zuidlaardermeer). Met deze prioriteit wordt tijdig ingespeeld op de klimaatontwikkelingen. Uiterlijk in 2015 is het gewenste veiligheidsniveau bereikt. Bij het treffen van maatregelen voor waterbeheersing wordt waar mogelijk gestreefd naar het combineren van “blauwe en groene diensten”. “Blauwe en groene diensten” zijn projecten en activiteiten op het gebied van water, landschap, natuur, cultuurhistorie en recreatie die de kwaliteit en toegankelijkheid van het landelijk gebied verhogen en die verder gaan dan de wettelijke plicht hiertoe. Ze worden uitgevoerd door particuliere grondgebruikers. Bij “blauwe en groene diensten” gaat het ook om waterberging, waterconservering en verbetering van de kwaliteit van grond- en oppervlaktewater. Het gaat om actief beheer en betreft geen schaderegeling. Waar mogelijk wordt aansluiting gezocht bij doelen op het terrein van natuur en recreatie. In de op te stellen nota Blauwe en groene diensten worden in samenspraak met de waterschappen visie en doelstellingen geformuleerd.

5.2. Bestrijding van verdroging in gebieden met hoogste prioriteit

In het PMJP is voor de gebieden met de hoogste prioriteit (zgn. TOP-gebieden) een begroting opgenomen van € 34,7 mln. voor de periode 2007 t/m 2013. Hierbij is rekening gehouden met bijdragen van de provincie van 7% en de waterschappen van 40%. De rest wordt gefinancierd uit de programma's ILG en POP. Sommige maatregelen betreffen gebieden van terreinbeheerders. Zij beschikken vaak niet over voldoende eigen middelen om een substantiële bijdrage te kunnen leveren aan de maatregelen antiverooring. Om de doelstelling voor antiverooring toch te kunnen halen wordt voorgesteld de provinciale bijdrage voor de uitvoering van maatregelen te verdubbelen.

5.3. Verbeteren waterkwaliteit Drentse beken

In het kader van de Europese Kaderrichtlijn Water worden de ambitieuze doelen en normen voor de waterkwaliteit van de Drentse beken afgewogen volgens het principe van “praktisch en (financieel) haalbaar”. Per hoofdstroomgebied wordt een Maatschappelijke Kosten Baten Analyse (MKBA) uitgevoerd voor de te nemen maatregelen. In de analyses wordt inzichtelijk gemaakt welke maatschappelijke baten worden bereikt, naast de baten voor de waterkwaliteit. Op basis van de resultaten gaan wij na of een extra provinciale investering in water en gebiedsontwikkeling aanbeveling verdient. Bij het treffen van maatregelen ligt een relatie met het beleidskader Blauwe Diensten (zie 5.1).

5.4. Opstellen Innovatieve visie grondwater

De voorraad zoet grondwater onder het Drents Plateau is van strategische betekenis voor meerdere gebruiksfuncties voor mens en natuur, o.a. koude- en warmteopslag, energiewinning warm grondwater, enz. Het beheer vraagt een integrale visie, met betrekking tot de afstemming van gebruiksfuncties en het nemen van beschermingsmaatregelen. De visie wordt ontwikkeld samen met bedrijfsleven, wetenschap en medeoverheden. Centraal in de aanpak staat de instelling van een grondwaterplatform Drenthe. Het platform moet samen met de provincie vormgeven aan beleidsdoelen en het ontwikkelen van projecten. Het project Risicogericht grondwaterbeschermingsbeleid is een bouwsteen voor deze visieontwikkeling.

5.5. Versterken proces samenwerking alle partijen binnen waterketen

De provincies hebben wettelijke bevoegdheden in de waterketen. Het wetsvoorstel “Verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken” onderstreept de provinciale bevoegdheden voor het toezicht op gemeenten voor (verbrede) rioleringsplannen (afstemming en normering) en de provinciale rol als bevoegd gezag voor grondwater. De nieuwe Waterwet voorziet in het maken van bestuurlijke afspraken (waterakkoorden) tussen gemeenten en waterschappen over de aanpak van waterproblemen, met een toezichthoudende, c.q. arbitrerende rol voor de provincies. Naast de wettelijke taken zien wij een stimulerende en faciliterende rol voor de provincie ter versterking van de “bottom up” samenwerking in de waterketen tussen waterbedrijf, waterschappen en gemeenten. De samenwerking moet leiden tot een grotere doelmatigheid en transparantie in de keten en een verantwoorde kostenbeheersing voor de Drentse burger.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
5.1. Opgaven voor wateroverlast en watertekort en combineren "blauwe en groene diensten"	<p>Veilig en bewoonbaar Drenthe. Geen ernstige bedreigingen van wateroverlast. Stedelijke gebieden beschermen tegen water volgens norm overstromingsfrequentie kaden 1 x 100 jaar.</p> <p>Waterbergingsgebieden zijn uiterlijk 2015 gerealiseerd.</p>	<p>Afronden proces aanwijzing bergingsgebieden en start uitwerking in Structuurvisie.</p> <p>Inrichting gebieden waterberging.</p> <p>Opstellen beleidsnota Blauwe en groene diensten.</p>
5.2. Bestrijding van verdroging in gebieden met hoogste prioriteit	<p>Verdroging aanpakken in 8 zgn. TOP-gebieden en hiervoor in pMJP geformuleerde doelstellingen uiterlijk in 2013 bereiken.</p>	<p>Per gebied globale klimaattoets uitvoeren.</p> <p>Stimulering project-ontwikkeling door grotere provinciale bijdrage</p> <p>Uitvoering maatregelen in gebieden Bargerveen, Dwingelerveld, Elperstroom, Peizerdiep en Reest. P.M.: start uitvoering gebieden Drentsche Aa, Drents-Friese Wold en Fochteloërveen.</p>
5.3. Verbeteren waterkwaliteit Drentse beken.	<p>Formuleren ecologische doelstellingen (kwalitatief en kwantitatief) voor Drentse wateren, waarbij zoveel mogelijk ook maatschappelijke nevendoelen worden gehaald.</p> <p>Herstellen beken in combinatie met realiseren doelen natuur en recreatie geeft meerwaarde voor leefomgeving.</p>	<p>Uitvoeren maatschappelijke kosten-batenanalyses (MKBA) 4 hoofdstroomgebieden.</p>
5.4. Opstellen Innovatieve visie grondwater	<p>Formuleren beleid voor integraal beheer strategische voorraad zoet grondwater.</p>	<p>Instelling grondwaterplatform Drenthe.</p> <p>Opstellen innovatieve visie Grondwater.</p>
5.5. Versterken proces samenwerking alle partijen binnen waterketen	<p>Kostenreductie voor bedrijven en burgers van beheer voorzieningen in integrale waterketen.</p> <p>Bevorderen waterkwaliteit in Drenthe.</p>	<p>Start samenwerkingsproces provincie, gemeenten, waterleidingmaatschappijen en waterschappen.</p> <p>Uitvoeren benchmark en vaststellen referentieniveau rioleringszorg 12 gemeenten.</p> <p>Zowel in Noord-Drenthe als Zuid-Drenthe starten van pilot samenwerking tussen gemeenten, waterbedrijf en waterschap(pen).</p>

Bodem

5.6. Opstellen integraal beleidsplan ondergrond

VROM heeft een landelijke verkenning uitgevoerd voor de ondergrond. Een plan van aanpak wordt in overleg met de provincies opgesteld om de conclusies van de beleidsverkenning uit te werken. De provincies willen bevoegd gezag worden voor omgevingsvergunningen en mijnbouwwerken, gezien hun rol en het regionale strategische belang bij de ondergrond. Drenthe heeft VROM voorgesteld om als pilot-provincie deel te nemen aan de beleidsuitwerking. Er wordt op interactieve wijze een integraal beleidskader voor de Drentse ondergrond ontwikkeld. Het is een driedimensionale visie op de ondergrondse activiteiten (exploratie, winning en gebruik van water, radioactief afval, aardwarmte, opslag CO₂, enz.) en de gevolgen hiervan voor de bovengrondse ruimtelijke ontwikkeling. Het beleidskader dient mede als bouwsteen voor de provinciale structuurvisie. Het beleidskader wordt eind 2008 vastgesteld

door de staten. Het kader zal ook eventuele uitvoeringsmaatregelen en projecten benoemen, inclusief bijbehorende financiële gevolgen.

5.7. Actualisering bodemkaart

Bodemkundige waarden bepalen in belangrijke mate de potenties van watersystemen, bodemgebruik en ontwikkeling van natuur- en landschap. Een geactualiseerde bodemkaart is nodig als afwegingskader voor het maken van economische, ecologische en ruimtelijke keuzes voor de ontwikkeling van het landelijk gebied. De duurzame ontwikkeling van landbouw en natuur in vooral de veengebieden staat onder druk als gevolg van vermindering van de bodemvruchtbaarheid. Onderzoek in een deel van de veengebieden heeft aangetoond dat de afgelopen 30 jaar een groot deel van de veenbodems en moerige gronden is verdwenen. Dit heeft grote gevolgen voor het landbouwkundig bodemgebruik en de kwaliteit van de natuur en leefomgeving. Een vervolgonderzoek door het rijk moet de situatie voor de rest van Drenthe in beeld brengen. Gelet op de samenhang met het beleid voor de Drentse kernwaarden is een versnelling van het onderzoek gewenst. De versnelling van de actualisatie van de bodemkaart kost eenmalig 125.000 voor extern onderzoek. Op basis van de kaart kan vanaf 2009 meer gericht worden gekeken waar de kansen liggen voor de diverse functies, zoals landbouw (verplaatsing, uitbreiding en verbreding) en natuur (ontwikkeling EHS en typen natuurdoelen). Vanaf 2009 moet rekening worden gehouden met eventueel aanvullend budget voor extra beheersmaatregelen.

5.8. Samenwerking met Drentse steden en bevorderen schone en sociaal veilige omgeving
Herontwikkeling van kleine vervuilde terreinen in binnenstedelijke gebieden wordt regelmatig geblokkeerd, doordat grondeigenaren niet beschikken over voldoende financiële middelen voor de vereiste sanering. Wij nemen daarom het initiatief tot instelling van een Stimuleringsregeling sanering door particulieren en kleine (voormalige) zelfstandigen. De regeling beoogt jaarlijkse provinciale medefinanciering van 2-5 saneringen. De maatregel moet leiden tot extra investeringen van de eigenaar.

5.9. Terugdringen uitstoot ammoniak bij EHS

Om in de buurt van Natura 200-gebieden en de gebieden Wet Ammoniak en Veehouderij de landbouw een kans te laten behouden moeten bedrijven voldoen aan criteria voor de uitstoot van ammoniak. Het project "Bedreven Bedrijven" heeft de afgelopen jaren aangetoond dat de uitstoot kan worden teruggedrongen met 25%. Daardoor kan de EU-norm voor schoon grondwater worden gehaald doordat de bedrijven volgens dit principe werken. Voorgesteld wordt de regeling voort te zetten en opnieuw 100 bedrijven voor deze werkwijze te winnen. Dat vergt jaarlijks een provinciale bijdrage, naast andere instrumenten als uitplaatsing en aanpassing van bedrijfsgebouwen.

Daarnaast wordt voorgesteld eenmalig een bedrag beschikbaar te stellen voor een stimuleringsregeling voor aanpassing van de bedrijfsgebouwen van ca. 50 boeren in de omgeving van Natura 200-gebieden. De beoogde aanpassingen betreffen bouwkundige, werktuigbouwkundige of bedrijfsmatige maatregelen. De maatregelen zijn aanvullend op de instrumenten van het rijk, zoals uitplaatsing en luchtwasinstallaties. Door de aanpassingen kan de emissie worden gereduceerd van 1200 Kmol naar 700 Kmol. Voor de intensieve tak van veehouderij wordt een relatie gelegd met de uitkomsten van de provinciale klankbordgroep Wet Ammoniak en Veehouderij. Het niet nemen van deze maatregelen leidt tot verzuring van bodem en grondwater, waardoor natuurdoelen niet worden gerealiseerd.

5.10. Terugdringen milieudruk bestrijdingsmiddelen in grondwater

De Kaderrichtlijn Water verplicht de provincies te rapporteren over de kwaliteit van het grondwater, de maatregelen die worden getroffen om de gewenste kwaliteit te bereiken en de risico's weg te nemen. In het POP staat als beleidsdoel dat het grondwater moet voldoen aan de EU-

normen voor drinkwater. Tot nu toe is er geen budget beschikbaar om de POP-doelstelling te realiseren. Met ingang van 2008 wordt een bedrag beschikbaar gesteld voor aanvullend onderzoek en monitoring van de indicator bestrijdingsmiddelen. Voor de opzet en externe begeleiding van een gedegen voorlichtingscampagne is in 2008 een eenmalig bedrag vereist. In het kader van "Leren voor duurzaamheid" wordt een projectvoorstel ingediend voor de uitwerking van dit thema voor het basisonderwijs.

5.11. Taakstelling waterbedrijven

In de vorige collegeperiode is de taakstelling van € 500.000 aan de waterbedrijven niet gerealiseerd. Momenteel loopt het project naar een meer risicogericht beleid grondwaterbescherming. Daarbij wordt ingezet op het nemen van maatschappelijke verantwoordelijkheid en financiële deelname van alle waterbedrijven in Drenthe in risicoreducerende maatregelen in grondwaterbeschermingsgebieden. Het project wordt duidelijk op welke wijze de bijdragen van de waterbedrijven de provinciale begroting gaan ontlasten. Ook de WMD heeft haar bijdrage gekoppeld aan de uitkomsten van het onderzoek.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
5.6. Opstellen integraal beleidsplan ondergrond	Provinciale regie en stimulering duurzame ontwikkeling ondergrond.	Opstellen integraal beleidsplan voor ondergrond.
5.7. Actualiseren bodemkaart	Behoud en ontwikkeling van kernkwaliteiten vergen zorgvuldige, maar scherpe beleidskeuzes. Keuzes werken door in onderscheid ruimtelijke en economische ontwikkelopgaven voor verschillende deelgebieden van Drenthe.	Actualisering bodemkaart.
5.8. Samenwerking met Drentse steden en bevorderen schone en sociaal veilige leefomgeving	Stimuleren ruimtelijke en economische ontwikkeling steden door wegnemen blokkades veroorzaakt door bodemvervuiling	Sanering terrein gasfabriek Assen. Vaststellen stimuleringsregeling sanering door particulieren en kleine voormalige zelfstandigen
5.9. Terugdringen uitstoot ammoniak bij EHS	Versterking "kroonjuwelen" natuur en landschap. Verminderen belasting van grond- en oppervlaktewater met nitraat (behalen EU-norm 50 mg/l in bovenste grondwater)	Project "Bedreven bedrijven" opnieuw opstarten voor 100 andere melkveebedrijven. 50 Bedrijven stimuleren tot aanpassen van stallen (bouwkundig, werktuigbouw- kundig en bedrijfsmatig).
5.10. Terugdringen milieudruk bestrijdingsmiddelen in grondwater	Verbetering kwaliteit grond- en oppervlaktewater. Beter monitoren effecten genomen maatregelen.	Uitbreiden analysepakket grond- en oppervlaktewater met indicator bestrijdingsmiddelen. Risicoanalyse gebruik bestrijdingsmiddelen. Terugdringen gebruik middelen gewasbescherming, niet zijnde Agrosector.
5.11. Taakstelling waterbedrijven	Actieve bijdrage waterbedrijven aan risicoreducerende maatregelen in beschermingsgebieden grondwater	Op basis uitkomsten project "Risicogericht grondwater-beschermingsbeleid" afspraken maken met waterbedrijven over hun (financiële) bijdrage aan risicoreducerende projecten in grondwaterbeschermingsgebieden.

Milieubeleid

5.12. Impuls voor duurzame kwaliteit leefomgeving

Samen met de externe partijen wordt een impuls gegeven aan een duurzame verbetering van de kwaliteit van de leefomgeving. Hierbij worden in ieder geval betrokken nieuwe thema's zoals de gevolgen van klimaatverandering, energie, verrommeling van het landschap en duurzaam stedelijk waterbeheer. Het beleid leidt tot een extra impuls voor thema's en gebieden, die in het bijzonder kenmerkend zijn voor Drenthe: behoud en ontwikkeling van de in het collegeprogramma genoemde kernwaarden en herstel bij achterstand. Prioriteiten en keuzes kunnen regionaal verschillend zijn. Dit kan leiden tot meer selectiviteit en scherpte in keuzes. Er wordt samen met de externe partijen een integraal uitvoeringsprogramma opgesteld. Inzet daarbij is dat betrokkenen die acties voor hun rekening nemen, die passen bij hun positie en rol.

5.13. Uitwerking klimaat en energiebeleid

Het klimaat- en energievraagstuk heeft een uitermate strategisch, multidisciplinair en complex karakter. Wij zullen een stevige programmastructuur inrichten om de doelen voor CO₂-reductie te realiseren. De aanpak is gebaseerd op de nota *Energiek Drenthe*. Uitgangspunt voor het uitvoeringsprogramma is: beperken energievraag, gebruik duurzame bronnen en efficiënt gebruik eindige bronnen (zgn. *Trias Energetica*). Maximaal wordt ingezet op maatregelen met een "no regret" karakter. Belangrijk worden de interne interdisciplinaire samenwerking en de externe samenwerking met gemeenten, corporaties, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Strategische allianties, mede als onderdeel van *Energy Valley*, en gebiedsgerichte aanpak hebben de voorkeur. Wij willen dat Drenthe geldt als proeftuin voor innovatie en kennisontwikkeling, gericht op het realiseren van een evenwichtige bio-based economy en de toepassing van duurzame transportbrandstoffen en groen gas. Bewustwording wordt versterkt. Bij het externe spoor krijgt de provinciale voorbeeldfunctie (in brede zin) extra aandacht. Het uitvoeringsprogramma kent een lange doorlooptijd en de verplichtingen en uitgaven strekken zich uit over meerdere jaren.

5.14. Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit

Het ontwerpprogramma Luchtkwaliteit is in nauwe samenwerking met vele externe partijen tot stand gekomen. De vaststelling door de staten is gepland in het najaar van 2007. De uitvoering van het programma is voorzien in 2008 t/m 2010. Het programma voorziet in de volgende acties:

- uitwerking onderzoek luchtkwaliteit tot een toetsingskader voor de gemeenten;
- opstellen en uitvoeren van een programma monitoring;
- uitvoeren van een programma emissiereductie voor industriële bronnen;
- samenwerking en kennisuitwisseling met gemeenten en andere belanghebbenden;
- beoordeling luchtkwaliteit bij alle projectprocedures (ruimtelijke ordening en verkeer en vervoer);
- opstellen en uitvoeren van een communicatieplan;
- volgen van (inter)nationale ontwikkelingen.

Eind 2010 vindt een evaluatie plaats met het oog op een eventueel vervolg na 2010.

5.15. Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid

De externe veiligheid betreft de onveiligheid die direct of indirect het gevolg is van risico's voor mensen in de woon-, werk- of leefomgeving als gevolg van het gebruik, de opslag, de productie of transport van gevaarlijke stoffen. Het Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid 2006-2010 is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van het rijk (VROM), de 12 gemeenten en de Regionale Brandweer Drenthe. Voor de uitvoering van het gezamenlijke programma is begin 2007 door alle partijen het Convenant "Aanpak Externe Veiligheid" ondertekend. Geplande activiteiten zijn:

- op peil brengen van kennis en informatie bij betrokken overheden (o.a. instelling Coördinatiepunt Opleidingen);
- structurele en adequate uitvoering van de minimaal wettelijke EV-taken (vergunningverlening, handhaving en afweging risico's in plannen / procedures ruimtelijke ordening);
- samenwerking bevorderen en inrichten op effectief en efficiënt schaalniveau;
- oplossen van bestaande en voorkomen van nieuwe niet-aanvaardbare risicovolle situaties;
- vroegtijdig, gebiedsgericht en geïntegreerd betrekken van milieu- en veiligheidsaspecten bij planvorming ruimtelijke ordening.

Het uitvoeringsprogramma loopt t/m 2010. Vervolgactiviteiten voor 2011 e.v. zijn afhankelijk van medefinanciering door het rijk. De bijdrage van het rijk t/m 2010 is ontoereikend om de doelstellingen te halen. Wij stellen voor 2008 t/m 2010 daarom een jaarlijkse aanvullende provinciale bijdrage voor.

5.16. Inpassing veranderende EU- en nationale wetgeving

Verminderen belasting kwaliteit leefomgeving

Het collegeprogramma kent als sleutelbegrip een goede kwaliteit van de leefomgeving. Om dit doel te realiseren is een minimale belasting door de bedrijven van de omgeving nodig. Inzet is intensiveren van de actualisering van de milieuvergunningen. De ontwikkelingen op het gebied van de Europese en nationale wet- en regelgeving bieden mogelijkheden de belasting door bedrijven verder te verminderen. Bij de actualisering van milieuvergunningen wordt aandacht besteed aan:

- energie-efficiency uit oogpunt van CO₂-doelstellingen;
- emissies uit oogpunt van luchtkwaliteit en nationale emissieplafonds (NEC-doelstellingen EU);
- verruimde reikwijdte Wet Milieubeheer (afvalpreventie, vervoersmanagement) uit oogpunt van duurzaamheid.

In 2011 worden de effecten van de geïntensiveerde actualisatie van de milieuvergunningen geëvalueerd.

Implementatie Wet algemen bepalingen omgevingsrecht (Wabo)

Gelet op het maatschappelijk belang willen wij per 1 januari 2008 voldoen aan de Wabo. De voorbereiding en implementatie van de Wabo en de plannen van aanpak voor de pilots Proeftuin(en) en Bedrijvenloket zijn rond 1 juli 2008 gereed. De invoering van de Wabo leidt tot een kwaliteitsslag voor vergunningverlening (o.a. integratie aantal vergunningen op gebied van fysieke leefomgeving), versterking van de samenwerking bij de handhaving van het omgevingsbeleid, snelle digitalisering van het vergunningproces en versterking van de vaardigheden in het kader van "Samen Sterker". Wabo verbetert de klantgerichtheid van de overheid richting burger en bedrijf. Het gehele proces vindt plaats samen met de externe partijen. In 2009 vindt een tussen-evaluatie plaats. Het project wordt uiterlijk eind 2010 afgerond.

Wijziging Luchtvaartwet

De minister van Verkeer en Waterstaat heeft in juni 2007 een heroverweging aangekondigd van de decentralisatie van Luchtvaarttaken en bevoegdheden. Dit betekent een opschorting van de overdracht van taken en bevoegdheden voor de regionale en kleine burgerluchtvaart van rijk naar provincies. Naar verwachting wordt op zijn vroegst in de eerste helft van 2008 het wetsvoorstel "Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens" vastgesteld. De provinciale bevoegdheden betreffen in hoofdzaak de vaststelling van de milieurimte voor luchthavens (o.a. groeitaakstelling), de vaststelling van het fysieke ruimtegebruik rond luchthavens (ruimtelijk beleid), de handhaving van de vastgestelde kaders en het instellen van Commissies Regionaal Overleg voor de Luchthavens Groningen Airport Eelde en Hoogeveen. De decentralisatie van de luchtvaarttaken leidt tot een jaarlijkse structurele ophoging van het Provinciefonds.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
5.12. Impuls voor duurzame kwaliteit leefomgeving.	<p>Duurzaam behoud en herstel kwaliteit Drentse leefomgeving.</p> <p>Integrale aanpak met beleid klimaatverandering, energie, verrommeling landschap en duurzaam stedelijk waterbeheer.</p> <p>Realiseren van wervende woon-, werk- en recreatieomgeving.</p>	<p>Met externe partijen regionaal specifieke kenmerken, kwaliteiten en waarden in beeld brengen, die bepalend zijn voor goede kwaliteit leefomgeving.</p> <p>Vaststellen integraal uitvoeringsprogramma en prioritering.</p> <p>Afweging milieugezondheid via procesgerichte benaderingen en koppeling met gebiedsgerichte ruimtelijke kwaliteitsafweging.</p>
5.13. Uitwerking klimaat en energiebeleid	<p>In 2020 reductie van 30% uitstoot CO2 t.o.v. 1990.</p> <p>Drenthe als proeftuin voor innovatie en kennisontwikkeling, gericht op evenwichtige bio-based economy en toepassing van duurzame transportbrandstoffen en groen gras.</p> <p>Belangrijkste thema: grootschalige inzet op energiebesparing. Versterking bewustwording en duurzaam energiegebruik.</p> <p>Versterking bodem als bron van duurzame energie en opslagplaats CO2.</p>	<p>Heroriëntatie rol provincie, strategie, prioriteiten en uitvoering.</p> <p>Vaststelling programma Energie(k) Drenthe 2008-2009.</p> <p>Aansluiting bij Convenant voor het Noorden, Noordelijk actieprogramma energiebesparing in bebouwde omgeving en Samenwerkingsverband Bouwen met Kwaliteit.</p>
5.14. Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit	<p>Versterken duurzaamheid in ruimtelijke ordening en in economische ontwikkelingen.</p> <p>Geen verslechtering huidige milieukwaliteit, luchtkwaliteit binnen wettelijke grenswaarden en waarborgen gezondheid van mensen.</p>	<p>Vaststellen uitvoeringsprogramma.</p> <p>Uitvoering programma in samenspraak met externe partijen t/m 2010.</p>
5.15. Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid	<p>Verbeteren kennis en beperken risico's van zware ongevallen met gevaarlijke stoffen.</p>	<p>In samenspraak met externe partijen realisatie van Provinciaal Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid 2006-2010.</p>
5.16. Inpassen veranderende EU- en nationale wetgeving	<p>Belasting kwaliteit leefomgeving verminderen, door terugdringen emissies CO2, SO2, NOx, fijn stof en vluchtige stoffen.</p> <p>Actualisatie milieuvergunningen en extra aandacht afvalpreventie, vervoersmanagement en duurzame bedrijfsvoering.</p> <p>Aanpassen provinciale organisatie aan eisen Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo).</p> <p>In 2008 ISO-certificering van nieuwe processen vergunningverlening en handhaving.</p> <p>Aanpassen organisatie aan nieuwe rol provincie als bevoegd gezag voor luchthaven Groningen Airport Eelde, vliegveld Hoogeveen en activiteiten kleine luchtvaart, c.q. luchtvaartbedrijven (wijziging Luchtvaartwet).</p>	<p>Intensivering van screening actualisatie en eventuele aanpassingen. milieuvergunningen.</p> <p>Uitvoeren projectplan Implementatie Wabo. Speerpunt Wabo in kader van "Welkom in Digitaal Drenthe". Instellen bedrijvenloket Wabo. Pilot implementatie Wabo.</p> <p>In samenspraak met externe partijen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - verdere ontwikkeling professionalisering vergunningverlening; - intensivering samenwerking handhaving. <p>Concrete implementatie "Samen Sterker" (proeftuin + follow up).</p> <p>Effectuering decentralisatie taken en bevoegdheden Regelgeving Burgerluchthavens en Militaire Luchthavens, w.o.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vergunningverlening en handhaving; - verantwoordelijkheid voor Commissies Regionaal Overleg voor de luchthavens Groningen Airport Eelde en Hoogeveen.

Vergunningverlening en handhaving

5.17. Adequaat uitoefenen van toezicht naleving regelgeving en vergunningen

Effectieve handhaving van de regelgeving en vergunningen is een onmisbare factor voor de realisatie van de ambitieuze milieudoelstellingen. De provincie vervult hierbij een belangrijke regierol. Inzet is verbetering van het inzicht in de verschillende stof- en productiestromen en de samenwerking tussen de verschillende partijen bij de handhaving. Op basis van de door het Landelijk Overleg Milieuhandhaving vastgestelde methodiek ketenhandhaving worden ketens en interventiemomenten in beeld gebracht. Deze taak vereist jaarlijks onderzoek, analyses en projectondersteuning.

Inzet bij de samenwerking is drie regionale samenwerkingsverbanden, met als coördinerend platform Samenwerking Handhaving Drenthe (SHD). De samenwerking wordt vastgelegd in bestuursovereenkomsten en geborgd voor een periode van 5 jaar. De SHD stelt jaarprogramma's op. Wij zetten hiervoor eind 2007 een mediacampagne op, o.a. voor het bewustwordingsproces voor burgers en bedrijven. De kosten van het platform SHD komen voor rekening van de gemeenten, waterschappen en de provincie.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er voor doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
5.17. Adequaat uitoefenen van toezicht naleving regelgeving en vergunningen	<p>Actuele naleving geluidsvoorschriften.</p> <p>Verbeteren samenwerking organisaties handhaving en ketentoezicht in stof- en productstromen.</p> <p>Versterken provinciale regietaak handhaving .</p>	<p>Onderzoek monitoring bestaande en nieuwe activiteiten.</p> <p>In kader ketentoezicht:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inventarisatie van: relevante ketens, daarin actief zijnde actoren, van toepassing zijnde wet- en regelgeving en verdeling bevoegdheden; - vaststelling uitvoeringsstrategie; - gerichte handhavingacties; - bewustwordingscampagne nakomen milieuregels richting burgers en bedrijven. <p>Vaststellen bestuursovereenkomst samenwerking handhaving.</p> <p>Jaarlijkse uitvoering van 8 externe audits.</p>

Natuur en landschap

5.18. Uitwerken aanbevelingen symposium "Samen werken aan natuur en landschap in Drenthe"

Biodiversiteit is de centrale opgave in het natuurbeleid. Recent onderzoek heeft aangetoond dat een belangrijk deel van de biodiversiteit wordt gerealiseerd buiten de EHS en dus in samenhang met andere functies. Natuurinformaties weegt steeds zwaarder in de planvormingen en wordt steeds meer gebruikt door externe partijen. De informatie is ook nodig voor het uitvoeren van gebiedsgerichte projecten en voor integrale planvorming. De voorstellen leiden tot een effectievere (financiële) inzet van het provinciale natuurbeleid en meer samenwerking en inzet van de andere partijen. Onze bijdrage is bestemd voor: samenwerking met derden, verdere operationalisering natuurinformatiesysteem, evaluatie en analyse natuurbeleid en verkenning naar gebieden met hoge graad natuurlijkheid.

5.19. Versnelde aankoop en inrichting van Ecologische Hoofdstructuur (EHS)

Realisatie van de EHS maakt onderdeel uit van POP-2. De mogelijkheden van aankoop van gronden zijn in Drenthe groter dan het door het ministerie van LNV gefaseerd beschikbaar gestelde budget. Door het extra provinciale budget wordt het tempo van realisatie van de EHS aanzienlijk versneld en wordt effectief gebruik gemaakt van gebiedsgerichte processen en mogelijkheden in het landelijk gebied. Waar mogelijk worden bij de EHS ook andere doelstellingen gerealiseerd, zoals waterberging, recreatief medegebruik, vastleggen CO₂ en versterking van het landschap. De beoogde provinciale bijdrage maakt onderdeel uit van

het investeringsaanbod van het IPO aan het Rijk (Bestuursakkoord IPO-kabinet). Mocht het bestuursakkoord niet worden gesloten, dan wordt voorgesteld de bijdrage te benutten voor versnelde realisering van de EHS via voorfinanciering van de rijksmiddelen.

5.20. Koppeling realisatie EHS en maatregelen klimaatbeleid

Bosuitbreiding draagt bij aan een duurzame ontwikkeling en sterkere kernwaarden van Drenthe. Het leidt tot versterking van de EHS, het landschap, recreatieve structuren, een aantrekkelijke woon- en werkomgeving en verbetering van het klimaat door vastlegging van CO₂. In het POP-2 is als ambitie geformuleerd dat in de periode 2004-2014 in milieubeschermingsgebieden en grenzend aan bestaande bos-, natuur- en recreatiegebieden en woonkernen 1500 ha bosuitbreiding wordt gerealiseerd. Hiervan is ca. 1000 ha gerealiseerd of in voorbereiding. Onze jaarlijkse bijdrage is bedoeld voor medefinanciering van 50% van de waardevermindering van de resterende ha's. De resterende 50% komt ten laste van het EU-budget. Het pMJP voorziet in een bijdrage voor alleen de aanlegkosten van bos. Zonder provinciale bijdrage wordt de doelstelling van versnelde aanleg van de EHS niet gerealiseerd.

5.21. Ontwikkeling natuurgebied LOFAR

Het LOFAR-gebied biedt mogelijkheden om extra natuur te ontwikkelen. Het project is een extra stimulans voor de natuurontwikkeling in dit deel van het Hunzegebied en versterkt de kernwaarden van Drenthe. Het verbetert de landschappelijke en recreatieve structuren en een aantrekkelijke woon- en werkomgeving. De provinciale bijdrage maakt onderdeel uit van het investeringsaanbod richting rijk rondom het bestuursakkoord IPO-kabinet. Het betalingsritme is afhankelijk van de te maken financieringsafspraken.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er voor doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
5.18. Uitwerken aanbevelingen symposium "Samen werken aan natuur en landschap in Drenthe" (2007)	<p>Invulling geven aan aanbevelingen onderdeel NATUUR.</p> <p>Nauwere samenwerking op gebied van natuur.</p> <p>Behoud en vergroting biodiversiteit en meer zicht op effectiviteit van specifiek natuurbeleid in Drenthe.</p> <p>Drenthe profileren door unieke natuurkwaliteit te realiseren in gebieden waar natuurlijke processen leidend zijn.</p>	<p>Intensiveren samenwerking voor behoud en vergroting biodiversiteit in landelijk gebied buiten EHS, in samenhang met invullen "blauwe en groene diensten" en uitwerking van benadering leefgebieden soortenbeleid.</p> <p>Verder operationaliseren van natuurinformatiesysteem.</p> <p>Uitvoeren evaluatie en analyse van natuurbeleid "De staat van de natuur in Drenthe".</p> <p>Verkenning naar gebieden met hoge graad van natuurlijkheid.</p>
5.19. Versnelde aankoop en inrichting van EHS	Realisatie EHS-Drenthe in 2015.	Met jaarlijkse provinciale bijdrage EHS-gronden versneld aankopen en inrichten.
5.20. Koppeling realisatie EHS en maatregelen klimaatbeleid	50 ha bosuitbreiding per jaar.	Opstellen subsidieregeling Compensatie waardevermindering bij omzetting landbouwgrond naar bosgrond.
5.21. Ontwikkeling natuurgebied LOFAR	Kwaliteitsimpuls natuur en landschap doorontwikkelen ca. 400 ha aaneengesloten natuurgebied in LOFAR-gebied (Achterste Diep).	Onderzoek, in samenspraak met belanghebbende partijen, van mogelijkheden financiering totaalplan.

Landelijk gebied en plattelandsontwikkeling

5.22. Ontwikkeling Regiopark Groningen - Assen

Het project Regiopark heeft als wezenlijk onderdeel van de Regiovisie Groningen-Assen voor de periode 2008-2015 een totale investeringsbehoefte van ca. € 60 mln. Realisatie van ambities uit de regiovisie worden voor maximaal 45% per project meegefinancierd uit het Regiofonds, i.c. ca. € 27 mln. Op

grond van de afspraken rond de instelling en voeding van het Regiofonds is voor de periode 2008-2015 ca. € 10 mln. beschikbaar voor het project Regiopark. De extra Drentse bijdrage is bedoeld als medefinanciering van het tekort van € 17 mln.

5.23. Vitaal Platteland

Ter uitvoering van de statenmotie van 20 december 2006 worden bottom up processen voor versterking van de leefbaarheid van het platteland gefaciliteerd via 4 projecten Vitale Dorpen. Met deze eenvoudige, maar doeltreffende aanpak is eerder ervaring opgedaan in het Leader+programma voor Oost-Drenthe en het Drents-Friese Leadergebied. Wij ondersteunen via medefinanciering lokale initiatieven om de dorpen economisch en sociaal sterker te maken. De gemeenten zijn bij voorkeur uitvoerder van de projecten.

5.24. Herijking ontwikkelingsperspectief Veenkoloniën

In samenspraak met de betrokken medeoverheden wordt het ontwikkelingsperspectief voor de Veenkoloniën herijkt. Een nieuw meerjarig maatregelenprogramma wordt opgesteld. Inzet is een structurele verbetering van het toekomstperspectief van het gebied via een brede aanpak. Belangrijke ontwikkelopgaven zijn: het creëren van aantrekkelijke woonmilieus, (b.v. in samenhang met vaarverbindingen), agribusiness (diversificatie, kennis, bio-massa), informatie- en communicatie-technologie (ICT / LOFAR), toerisme (o.a. ontwikkeling spin-off van vaarverbindingen), het wegwerken van de achterstand in onderwijs en werkgelegenheid, innovatie en infrastructuur. Beleidsmatig is tot nu toe vooral noord-zuid naar de Veenkoloniën gekeken. Het nieuwe initiatief focust zich op de mogelijkheden van de oost-west oriëntatie. Het verbindt de recreatief aantrekkelijke gebieden Hondsrug en Westerwolde met elkaar. Het realiseren van een robuuste recreatieve, landschappelijke, ecologische en infrastructurele verbinding vergroot de toeristische potenties van beide gebieden. Ook de afgeleide ruimtelijke en economische ontwikkelingen profiteren daarvan. Wonen, (dag)recreatie, nieuwe vormen van landbouw en landschapsbouw kunnen onderdeel uitmaken van dit schakelgebied. De planvorming vindt plaats in samenspraak met de betrokken partijen. Besluitvorming over bijdragen aan maatregelen en projecten loopt via het Stimuleringsfonds Drentse projecten.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er voor doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
5.22. Ontwikkeling Regiopark Groningen - Assen	Binnen Nationaal stedelijk netwerk Groningen-Assen realiseren van mooiste woon- en werklandschap van Nederland door: <ul style="list-style-type: none"> - versterken landschaps-ecologische samenhang; - vergroten belevings-waarde en recreatieve toegankelijkheid; - creëren van goede balans "rood-groen" voor stedelijke ontwerp-opgaven van Groningen, Assen, Leek - Roden en Hoogezand; - ontsluiten en aansluiten landelijk gebied (stedelijke uitloop) in stadsranden en beïnvloedingsfeer stedelijke kernen; - goede zonering recreatie en natuur in 4 "parels": Reitdiep-gebied, Eelder- en Peizermeden en Leeksterdiep, Zuidlaarder meer en Hunze en Fochteloërveen en Norg. 	Uitwerken concrete projecten. Cofinanciering projecten, in aanvulling op bijdrage Regiofonds. Verkennen mogelijkheden samenwerking derden voor verdere financiering "blauwe en groene opgave", gerelateerd aan pMJP-gebied Noordwest-Drenthe.
5.23. Vitaal Platteland	In alle pMJP-gebieden positieve bijdrage leveren aan versterking economische structuur en leefbaarheid van dorpen en plattelandsregio's.	Met gemeenten en gebiedscommissies initiatieven nemen voor verbetering voorzieningen en bereikbaarheid en stimuleren nieuwe ondernemingen op terrein van zorg, recreatie en toerisme en samenwerkingsverbanden.
5.24. Herijking ontwikkelingsperspectief Veenkoloniën	Structurele verbetering ruimtelijke en sociaal-economische structuur: <ul style="list-style-type: none"> - landbouw minder afhankelijk van aardappelzetmeel en suikerbieten; - aantrekkelijke woonmilieus; - regelruime zone voor ondernemers; - impuls waardevolle cultuur-historische elementen; - achterstand in onderwijs en werkgelegenheid weggewerkt; - realisatie recreatieve, landschappelijke, ecologische en infrastructurele verbinding tussen Hondsrug en gebied Stadskanaal/Veendam, mede als onderdeel verbinding met Westerwolde 	Planvorming in 2008 - 2009. Uitvoeren Actieprogramma 2009 e.v. Faciliteren projectbureau en stuurgroep.

Financieel overzicht

Programma 5: Leefomgeving	2007	2008	2009	2010	2011
5.1 Opgaven voor wateroverlast en watertekort, realisatie waterwinbergingsgebieden en combineren "blauwe en groene diensten"		50.000	500.000	750.000	1.000.000
5.2 Grote stap zetten in bestrijding van verdroging in gebieden met hoogste prioriteit		93.000	232.500	465.000	697.500
5.3 Verbetering waterkwaliteit Drentse beken en combineren 'blauwe en groene diensten' *					
5.4 Opstellen innovatieve visie grondwater *					
5.5 Versterken proces samenwerking alle partijen binnen waterketen *					
5.6 Opstellen integraal beleidsplan ondergrond *					
5.7 Actualisering bodemkaart		125.000			
5.8 Samenwerking met Drentse steden en bevorderen schone en sociaal veilige leefomgeving		100.000	100.000	100.000	100.000
5.9 Terugdringen uitstoot ammoniak bij EHS		569.000	69.000	69.000	69.000
5.10 Terugdringen milieudruk bestrijdingsmiddelen in grondwater	25.000	25.000	25.000	25.000	25.000
5.11 Taakstelling waterbedrijven	500.000	500.000	500.000	500.000	500.000
5.12 Impuls voor duurzame kwaliteit leefomgeving	50.000	230.000	430.000	430.000	430.000
5.13 Uitwerking klimaat en energiebeleid **					
5.14 Uitvoeringsprogramma luchtkwaliteit		75.000	75.000	75.000	
5.15 Uitvoeringsprogramma Externe Veiligheid		150.000	150.000	150.000	
5.16 Inpassing veranderende EU- en nationale wetgeving	50.000	50.000			
5.17 Adequaate uitvoeren van toezicht naleving regelgeving en vergunningen *					
5.18 Uitwerken aanbevelingen symposium "Samen werken aan natuur en landschap in Drenthe"	46.500	186.000	139.500		
5.19 Versnelde aankoop en inrichting van Ecologische Hoofdstructuur		112.500	112.500	112.500	112.500
5.20 Koppeling realisatie EHS en maatregelen klimaatbeleid		350.000	350.000	350.000	350.000
5.21 Ontwikkeling natuurgebied LOFAR **					
5.22 Ontwikkeling Regiopark Groningen-Assen **					
5.23 Vitaal Platteland		500.000	500.000	500.000	500.000
5.24 Herijking ontwikkelingsperspectief Veenkoloniën		150.000	150.000	150.000	150.000
Totaal programma 5: Leefomgeving	671.500	3.265.500	3.333.500	3.676.500	3.934.000

* : Betreft proceskosten welke uit Programma Middelen, prioriteit 6.4 proceskosten, worden gefinancierd

* *: Betreft kosten welke uit Stimuleringsfonds Drentse projecten worden gefinancierd

Programma 6: Middelen

6.1. Organisatieontwikkeling

Om de ambities van het college waar te maken hebben we een organisatie nodig die daarbij past. Dat is een organisatie waarin collegialiteit, initiatief en uitvoeringsgerichtheid centraal staan. Daarvoor is noodzakelijk dat in de organisatie – budgettair neutraal – een verschuiving van beheer naar beleid ook intern vorm krijgt. Daar zetten wij ook op in bij de reorganisatie, waarbij we willen bereiken dat de organisatie zich weer op de primaire processen – wat bereiken we in de Drentse samenleving – gaat richten in plaats van met zichzelf bezig te zijn. Voortbouwend op de aanpassingen die in de organisatie al aangebracht zijn gaan we door het verbeteren en vereenvoudigen van bedrijfsvoeringsprocessen een verschuiving realiseren van – taakstellend – 20% van huidige inzet voor ondersteunende werkzaamheden naar inzet voor het primaire proces.

De nieuwe wijze van werken betekent ook, dat er meer van de medewerkers kan en mag worden verwacht op het vlak van hun professionaliteit. En ook dat er minder vanzelfsprekendheden kunnen en zullen zijn. Ook de organisatie moet dynamiek laten zien. In dit verband zal worden geïnvesteerd in het versnellen van strategische personeelsplanning, het oplossen van complexe personele dossiers en in instroom,- doorstroom en uitstroomactiviteiten ten behoeve van personeelsplanning.

Voor het realiseren van de voorgestelde beleidsdoelen en prioriteiten wordt het uitgangspunt gehanteerd dat de personele omvang van de organisatie niet zal worden uitgebreid. In samenhang met de organisatie-ontwikkeling zal worden bezien in welke mate de geraamde proceskosten kunnen worden ingewisseld met de inderdieneffecten van de organisatie-ontwikkeling.

6.2. Digitalisering

Ook onze eigen organisatie is in ontwikkeling. Wij zijn altijd op zoek naar effectieve en efficiëntere werkwijzen, die aansluiten op onze ambities als provincie. Een nieuw in te voeren huisvestingsconcept neemt digitalisering als uitgangspunt. Maar ook de toenemende dienstverlening via de Website (zie programma De provincie dóet er toe!) maken dat de ‘backoffice’ steeds meer digitaal moet werken.

Digitaal vastgelegde kennis, digitale processen en digitale archieven zijn nodig en onvermijdelijk. Informatie: any time, any place. Nog een ander feit speelt een belangrijke rol: na 2008 stromen veel oudere medewerkers uit. En de arbeidsmarkt is dan naar verwachting krap. Met gerichte inzet van IT kunnen wij intern kennisverlies voorkomen, efficiënter werken en wij geven jongere medewerkers een instrument waar ze mee zijn opgegroeid. Zo blijven wij ook een interessante, moderne werkgever.

In de komende periode zullen wij vooral inzetten op de brede invoering van digitale stukkenstroom, werkprocessen en de digitalisering van het archief (op basis van een in 2007 afgeronde pilot). Ook vervangen we het verouderde personeelssysteem. Op de interne Website (huisnet) worden kennisystemen beschikbaar gesteld.

Vanwege de grotere afhankelijkheid van IT wordt omwille van de continuïteit een externe uitwijkvoorziening voorzien. Samen met de gemeente Assen onderzoeken we de mogelijkheid tot een gezamenlijke investering voor een externe locatie, aangesloten op het lokale glasvezelnetwerk.

6.3. Stimuleringsfonds Drentse projecten

Wij stellen uw Staten voor een Stimuleringsfonds Drentse projecten in te stellen. Dit Stimuleringsfonds Drentse projecten betreft een fonds voor gebiedsgerichte cofinanciering voor relatief grote projecten. Voorgesteld wordt om in 2007 ten laste van de vrije bestedingsruimte € 17 miljoen aan dit fonds te doteren en in 2008 een dotatie van € 3 miljoen. Wij doen uw Staten deze collegeperiode op verschillende terreinen voorstellen toekomen, die bedoeld zijn om als cofinanciering voor Europese programma's te dienen of als bijdrage aan relatief grootschalige projecten

om zodoende financiering mogelijk te maken. De verschillende ambities staan vermeld onder de programma's in hoofdstuk 2.

Vanwege de gebiedsgerichte aanpak en het samenbrengen van verschillende ambities op de diverse beleidsterreinen worden de intensiveringen integraal gewogen. De komende periode zullen concreet uitgewerkte voorstellen worden gedaan op het gebied van:

- Kansen voor Onderwijs: kwaliteitsslag basisonderwijs Drenthe
- Uitwerking klimaat en energiebeleid
- Omvorming Drentse economie tot duurzame, dynamische en innovatieve kenniseconomie
- Kennisontwikkeling en goede aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt
- Structuurversterking recreatie en toerisme
- Structuurversterking land- en tuinbouw
- Ontwikkeling Regiopark Groningen Assen
- Attractieve steden
- Ontwikkeling natuurgebied LOFAR
- Integrale en duurzame gebiedsontwikkeling Assen-Zuid
- Verplaatsing dierentuin en theater Emmen naar Noordbargeres
- Verdubbeling van de spoorlijn Zwolle-Emmen

De mogelijkheid bestaat, het nog vrij besteedbare restant van de algemene reserve in te zetten voor dotatie aan het Stimuleringsfonds Drentse projecten.

6.4. Proceskosten

Voor het realiseren van de voorgestelde beleidsdoelen en prioriteiten wordt het uitgangspunt gehanteerd dat de personele omvang van de organisatie niet zal worden uitgebreid. In samenhang met de organisatie-ontwikkeling zal worden bezien in welke mate de geraamde proceskosten kunnen worden ingewisseld met de inverdieneffecten van de organisatie-ontwikkeling. Proceskosten zullen zich met name waar wordt samengewerkt met partners voordoen. Voor de overige voorstellen geldt, dat aangenomen is dat zich in de praktijk toch nog bijkomende kosten zullen voordoen.

Wat zijn de prioriteiten en wat gaan we er aan doen?		
Prioriteiten	Resultaten	Activiteiten 2008
6.1 Organisatieontwikkeling	Een slagvaardige, compacte en flexibele organisatie, gericht op de primaire taakstelling van de provincie. Op termijn inverdieneffecten vanwege minder managementfuncties. Formatiereallocatie voor nieuw beleid	Verder implementeren reorganisatie. Investeren in en versnellen van strategische personeelsplanning Oplossen van complexe P-dossiers Instroom,- doorstroom en uitstroomactiviteiten ten behoeve van personeelsplanning
6.2 Digitalisering	Voldoen aan de doelen rond interne bedrijfsvoering die de Statennota Welkom in Digitaal Drenthe 2.0 vastgesteld Digitaal werken is daarbij een voorwaarde voor het slagen van het nieuwe huisvestingsconcept en het voeden en verwerken van digitale diensten via de interne en externe sites.	Een nieuw Uitvoeringsprogramma Bedrijfsvoering is in de maak. Het gaat dan om: <ul style="list-style-type: none"> • digitalisering van post, stukkenstroom en archieven en • de stroomlijning van bedrijfsvoeringsystemen, alsmede de vervanging van het personeelssysteem • bouw van kennissystemen • uitwijkvoorzieningen
6.3 Stimuleringsfonds Drentse projecten	Vanuit een gebiedsgerichte aanpak worden meer omvangrijke en grootschalige projecten van de grond getrokken.	Instellen Stimuleringsfonds Drentse projecten en uitwerken diverse concrete projectvoorstellen
6.4 Proceskosten	Inzet in samenwerking met partners wordt gepleegd zonder dat daarvoor direct een uitbreiding van de organisatie noodzakelijk is.	Diverse beleidsinitiatieven worden eerst uitgewerkt naar uitvoeringsplannen die na besluitvorming met de samenleving worden gecommuniceerd

Financieel overzicht

Programma 6: Middelen	2007	2008	2009	2010	2011
6.1 Organisatieontwikkeling	3.500.000	2.500.000	0	-650.000	-650.000
6.2 Digitalisering	668.000	1.050.000	882.750	299.813	293.906
6.3 Stimuleringsfonds Drentse projecten (storting € 17 mln in 2007 en € 3 mln in 2008, zie dekkingsplan)					
6.4 Proceskosten	405.355	1.850.000			
TOTAAL PROGRAMMA 6: Middelen	4.573.355	5.400.000	882.750	-350.187	-356.094

3 Technische kaderstelling begroting 2008

Tot slot van de Voorjaarsnota 2007 PLUS zijn nog enkele onderwerpen aan de orde die met name betrekking hebben op de technische kaderstelling voor de provinciale begroting.

Autorisatieniveau

In de notitie “Van Collegeprogramma 2007-2011 naar Begroting 2008” wordt voorgesteld, dat de staten het college autoriseren tot het doen van uitgaven op basis van de 6 programma’s die de Begroting 2008 als onderdeel van de voorstellen zal omvatten. Voorgesteld wordt verder, de financiële autorisatie van de prioriteiten plaats te laten vinden als onderdeel van het programma waartoe de betreffende prioriteiten behoren. Dit is het meest vérgaande voorstel voor autorisatie, waarbij het college de vrijheid heeft, binnen het betreffende programma de middelen in te zetten voor het bereiken van de met Provinciale staten afgesproken doelen en resultaten.

Tijdens de bespreking van de voorstellen in de Werkgroep Programmabegroting van Provinciale staten is enige reserve gebleken aangaande dit voorstel. Om niet terug te vallen op de “oude” indeling van 30 programma’s is een mogelijkheid, de prioriteiten in het kader van de uitvoering van het collegeprogramma een afzonderlijk onderwerp van autorisatie te maken. Dit betekent dat de onderwerpen die het college politiek cruciaal vindt en waarover het college afspraken met de staten willen maken, afzonderlijk ook financieel worden geautoriseerd in de Begroting 2008.

De staten autoriseren dan per programma (van de zes die voorgesteld zijn voor de Begroting 2008) afzonderlijk de budgetten voor elk van de uitgewerkte prioriteiten. Als totaal het overige budget per programma voor die zaken die als “going concern” worden aangemerkt.

Uit deze benadering spreekt enerzijds de aandacht voor die zaken die politiek in de schijnwerpers staan en anderzijds het vertrouwen, dat de zaken waarvoor dat niet geldt bij het college in goede handen zijn.

De schuifbevoegdheden van het college bestaan bij deze benadering dan uit het schuiven met middelen binnen het totaalbudget voor “going concern” binnen elk programma en binnen, maar niet tussen de afzonderlijke prioriteiten die in de Begroting 2008 zijn opgenomen.

Dit betekent dat begrotingswijzigingen op het niveau van Provinciale staten aan de orde zijn bij over- en onderschrijdingen van de afzonderlijke prioriteiten en bij over- en onderschrijdingen van de programma’s als geheel.

Begrotingswijzigingen

De huidige wijze van verwerken en verantwoorden van wijzigingen in de begroting heeft een aantal voor- en nadelen. Een van de voordelen is de actualiteit en het geboden inzicht.

Grootste nadeel is de leesbaarheid, begrotingswijzigingen zijn vaak technisch en zeker als er mutaties met reserves bij betrokken zijn. Ook al omdat de aanleiding van een begrotingswijziging vaak financieel is en er vervolgens een beperkte inhoudelijke toelichting wordt gegeven worden er vaak vragen gesteld over de begrotingswijzigingen.

In 2008 zal het minder vaak voorkomen dat de begroting wordt gewijzigd. Dit komt o.a. door de gewijzigde indeling.

In de begroting 2008 wordt gewerkt met 6 programma’s en binnen een programma worden een aantal topprioriteiten benoemd. Dit is tevens het beoogde financiële autorisatieniveau waarbinnen het college de gestelde doelen dient te realiseren.

In de huidige systematiek betreffen veel begrotingswijzigingen de reguliere begroting (going concern).

In de begroting 2008 zal de nadruk worden gelegd op de uitwerkingen van het collegeprogramma en minder op de reguliere activiteiten (going concern). Samen met het begrijpelijker en

inzichtelijker maken is dit ook een van de aanleidingen om het volgende voorstel te doen ten aanzien van begrotingswijzigingen;

1. De financiële mutatie een inhoudelijke oorzaak of beleidswijziging volgt, m.a.w. geen financiële wijzigingen zonder inhoudelijk statenstuk
2. Wijzigingen binnen het autorisatieniveau van de staten (programma's, topprioriteiten) worden niet aan de staten getoond. Inzet van het college is het behalen van de gestelde doelen binnen het programma met als financiële kader het totale lasten en batensaldo per programma.
3. Begrotingswijzigingen worden zoveel mogelijk geconcentreerd rond de documenten van de planning en controlcyclus (voorjaarsnota, bestuursrapportages).

Onvoorzien

De post onvoorzien is in de begroting 2007 € 431.000,00

De ervaring leert dat deze post niet vaak wordt aangesproken. In de eerste plaats omdat veel onvoorzien uitgaven worden opgevangen door een (extra) beroep op de reserve die voor deze kostenpost is ingesteld, in de tweede plaats door de regels die gesteld zijn voor gebruik van de post onvoorzien.

Voorgesteld wordt om deze post voor onvoorzien omstandigheden te blijven gebruiken, maar om deze post ook te gebruiken voor de dekking van voorbereidingskosten. Onder voorbereidingskosten worden kosten verstaan die gemaakt worden om een project (investering) uit te werken tot een concreet statenvoorstel. Indien de staten besluiten tot een dergelijke investering of project zullen deze kosten worden toegevoegd aan de investering, project. Als het project niet doorgaat zullen de voorbereidingskosten ten laste van de post onvoorzien worden gebracht. In de jaarrekening zal het college aan de staten verslag doen van de mutaties op deze post. Voor 2008 wordt voorgesteld de post onvoorzien naar € 450.000,00 te brengen.

Kostenegalisatie via reserves

Een aantal reserves is ingesteld om grote schommelingen in de uitgaven op te vangen.

Onmiskenbaar heeft deze werkwijze voordelen. Een van de voordelen is dat de begroting een stabiel beeld krijgt, een ander punt is dat er geen druk ontstaat om bepaalde uitgaven voor 31 december gedaan te hebben. Vraag is of de voordelen opwegen tegen de nadelen.

Nadelen zijn allereerst het gebrek aan transparantie, gedurende het jaar worden posten gedoteerd of onttrokken aan reserves, hierdoor ontbreekt vaak het inzicht welke kosten er in een bepaalde periode gemaakt zijn. Daarnaast wordt de integrale afweging bemoeilijkt. In het huidige systeem worden middelen aan een programma-onderdeel (sectoraal) toebedeeld en door de mutaties met reserves blijft dit in feite aan een bepaald programma toebedeeld. De vraag of de vastgestelde doelen in de begroting met de toegewezen middelen kunnen worden bereikt is niet meer aan de orde. Daarmee wordt het voor de staten ook lastig te bepalen of een reserve voldoende groot is of dat er een tekort of overschot is.

De komende periode zal gebruikt worden om voorstellen te doen hoe er in 2008 met reserves omgegaan zal worden. Als uitwerking van dit voorstel zal per individuele reserve worden bekeken welke consequenties dit met zich meebrengt.

Uitgangspunt is het verbeteren van de transparantie en het jaarlijks integraal afwegen van middelen.

De adviezen van de commissie BFE omtrent reserves en voorzieningen zullen in de voorstellen worden meegenomen. Dit betekent dat jaarlijks bij de begroting wordt voorgesteld hoeveel middelen worden gedoteerd of onttrokken aan reserves en voorzieningen. Wijzigingen zullen aan de staten worden voorgelegd vanuit een inhoudelijke invalshoek conform financiële verordening (art. 10 lid 3).

Een ander punt is de meerjarenbegroting. Vanuit het collegeprogramma en begroting wordt een doorkijk gegeven naar de meerjarenbegroting, zonder dat hiermee de jaren 2009, 2010 en 2011 financieel worden dichtgetimmerd. Dit betekent dat de voorjaarsnota 2008 benut zal worden om de begroting 2009 op te stellen inclusief jaarlijkse voorstellen betreffende de inzet van reserves.

Verdeling van apparaatskosten

De methode waarop de apparaatskosten worden toegerekend is gebaseerd op een inschatting door het management van de ureninzet van het provinciale personeel. Die inschatting wordt vanwege productietechnische redenen ruim een half jaar voorafgaand aan het begrotingsjaar gemaakt.

In de praktijk blijkt de tijdsbesteding van het personeel vaak afwijkend is van de raming.

Om de raming realistischer te maken is in 2006, en zal ook in 2007, een herverdeling van de apparaatskosten worden gemaakt op basis van de ureninzet zoals is afgesproken in de individuele werkplannen van de medewerkers.

Voor de Begroting 2008 kan de gebruikelijke methode niet worden toegepast. Via deze

Voorjaarsnota 2007 Plus wordt immers nog met u van gedachten gewisseld over de prioriteiten van de uitwerking van het nieuwe collegeprogramma. De inzet van de medewerkers hangt uiteraard onder andere af van de besluitvorming hierover. Daarnaast zal het voornemen om in het reorganisatietraject een aantal functies van “intern gericht” te verschuiven naar “extern gericht” van invloed zijn op de wijze van waarop de medewerkers worden ingezet.

In de Begroting 2008 zullen wij daarom in het programma “Middelen” alle onderdelen van de kosten die behoren tot de apparaatskosten presenteren. Het gaat daarbij om kosten als salarissen en sociale lasten, personeelsgebonden kosten en kredieten van de huidige stafgroepen.

Deze handelwijze betekent dat in de begroting zoals die aan de staten wordt aangeboden geen apparaatskosten op de verschillende programma’s worden geraamd. Het voordeel van deze werkwijze is dat een transparant beeld wordt gegeven van alle indirecte kosten (de “overhead”) in de begroting.

Daarnaast wordt voorkomen dat een schijnnaauwkeurige toedeling van de apparaatskosten wordt gepresenteerd. Ook betekent dit dat er geen apparaatskosten zullen worden geactiveerd.

Uitgangspunt is de veronderstelling dat de kosten van de “vaste formatie” in de begroting moeten worden gedragen, hoewel duidelijk zal zijn dat veel van deze inzet (en dus kosten) is gericht op projecten en investeringen met een langdurige weerslag.

